

ანჯოზ პაკუხაძის

უმცროსა თუ ღანაუბანული?!

ნაწილი V

„მოდგმა ბაღამირჩინე,
ღმთისგუოგელო, მარიაჟ!“

თბილისი
2011

ანზორ ბაბუნაძე: შეცდომა თუ დანაშაული?! (ნაწილი V). გვ 84.

რედაქტორი: პროფესორი **ვალერი ასათიანი**

ISBN 978-9941-0-0352-3 (ყველა ნაწილის)

ISBN 978-9941-0-3461-9 (მეხუთე ნაწილის)

ლაუცნობელი მოღვაწე

მართალია, თანამედროვე „გლობალიზაციის ღვარცოფის“ პირობებში მრავალთათვის ბოლომდე გასაგები ვერცაა, ვთქვათ, ცნობილი პოეტური ფრაზა „ერის წყლული მაჩნდეს წყლულად“, მაგრამ, როგორც თავად ამ სიტყვების ავტორმა ბრძანა, ხალხის ხმა კი არ ითვლება, არამედ იწონება. ამ წონადი სიტყვის ფასი და მნიშვნელობა მაინც არ იკარგება. ამიტომაცაა, რომ სიამოვნებით ვფურცლავთ სხვადასხვა ეპოქის საზოგადოებრივი ცხოვრების მათიანეებს და მეტად ვაცნობიერებთ გარდასულ დროთა მოვლენებს. მითუმეტეს თუ ეს მოვლენები შენი ერის, ქვეყნის ცხოვრებას ეხება.

სწორედ ამ თვალსაზრისით იწვევს ინტერესს და იმსახურებს დაფასებას ცნობილი ეკონომისტისა და პუბლიცისტის ბატონ ანზორ ბაბუხადიას მოღვაწეობა, რომელიც მკაფიოდაა შეფასებული ამ წიგნში შეტანილი ორი ღირსეული მამულიშვილის – პროფესორ რევაზ ბალანჩივაძისა და ჟურნალისტ ვილენ მარდალეიშვილის წერილებშიც.

წარმოდგენილი წიგნი თანამედროვე საქართველოს ცხოვრების ერთგვარი პანორამაა, სადაც მკვეთრადაა წარმოჩენილი ერის ცხოვრების შუქ-ჩრდილები. მინდა ხაზგასმით აღვნიშნო: დღეს მე იშვიათად მეგულება, ან ნაკლებად მეგულება ეკონომიკის პრობლემებზე მოფიქრალი და მომუშავე ადამიანი, რომელსაც იმგვარი სიმძაფრით ჰქონდეს შეგრძნებული და გააზრებული ერის თვითთავადობის, თვითმყოფადობის, მშობლიური ენის გადარჩენის აუცილებლობა, როგორც ეს ამ წიგნის ავტორის პიროვნებაში იყრის თავს.

ანზორ ბაბუხადია ავ-კარგიანი კაცი ბრძანდება. ამ ჩინებული

სიტყვის - „ავ-კარგიანის“ ტოლფასი ლექსიკური ერთეული, სამყარო, მე დღემდე ვერ აღმოვაჩინე სხვა ენების წიაღში... რაც მთავარია, უფრო ძნელი გახდა ამ თვისების - „ავ-კარგიანობის“ მატარებელი ადამიანების ნახვა...

სანიმუშოა ბატონი ანზორის დამოკიდებულება ჩვენი ერის სასიქადულო შვილის – ზურაბ ანჯაფარიძის ხსოვნის მიმართ... ინტერესით და სიამოვნებით იკითხება მისი გაზეთი „თანადგომა“.

ნამდვილად საგულისხმო და გასათვალისწინებელია ბატონი ანზორის შეხედულებები ქართული ენის გადარჩენასთან დაკავშირებით. აღარაფერს ვამბობ მის პუბლიკაციებზე ეკონომიკის პრობლემებთან დაკავშირებით.

ბატონი ანზორი წერს ადამიანის, ქვეყნის სიყვარულით. იგი ვერ ეგუება უსამართლობას, უმეცრებას, ცინიზმს, არაპროფესიონალიზმს, უზნეობას, უმსგავსობას, ქვებუდანობას, უპრინციპობას, გულგრილობას, მლიქვნელობას, თავაშვებულობას... ვერ ეგუება ერის წინაშე ჩადენილ „დანაშაულს“. ამიტომაც ჰქვია მის წიგნს „შეცდომა თუ დანაშაული?!“.

ვერ ეგუება და იბრძვის. და თუ ჩვენ, ქართველებს საქართველოს მოქალაქეებს, ნამდვილად გვინდა უკეთესი ხვალისდელი დღე, მომავალი საქართველოს კეთილდღეობა, მხოლოდ ტელემყურებლებად და მკითხველებად კი არ უნდა ვიქცეთ, არამედ უნდა ვიმოქმედოთ, ვიბრძოდოთ ისე, როგორც იბრძვის ბატონი ანზორ ბაბუხაძია თავისი ცხოვრების წესითა და „სიტყვით საქმიანით“.

პროფესორი

პალერი ასათიანი

საქართველოს პრეზიდენტს
ბატონ მიხეილ სააკაშვილს

ვინ და რაგომ ცდილობს ხალხის და
ხელისუფლების დაბირისპირებას?!

ბატონო მიხეილ!

საქართველოს ბიზნესის სფეროთა ინტერესების დაცვის კავშირი, თავისი კომპეტენციისა და შესაძლებლობის ფარგლებში უანგაროდ ემსახურება ბიზნესით დაინტერესებულ ნებისმიერ ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს. მომსახურება ითვალისწინებს ბიზნესმენებისთვის შესაბამისი კონსულტაციის გაწევას და დახმარებას არსებული პრობლემების მოწესრიგებაში. ამასთან, კავშირის ძალისხმევით შემუშავებულია წინადადებები ისეთ აქტუალურ საკითხებზე, როგორცაა: შემოწმებათა სისტემის სრულყოფა და კოორდინაცია, საგადასახადო კოდექსის სრულყოფა, კონტრაბანდასთან ბრძოლა, ქვეყნის შიდა ბაზრის დაცვა, პრივატიზაციიდან მიღებული თანხების რაციონალური განაწილება და სხვა.

ყველა ზემოთ აღნიშნულ პრობლემასთან დაკავშირებით აქტიურად ვთანამშრომლობთ მასმედიასთან, ვაწყობთ პრესკონფერენციებს... მიუხედავად აღნიშნულისა, ხშირია შემთხვევები, როდესაც კავშირის ძალა არ ჰყოფნის ბიზნესმენტა პრობლემების მოგვარებას, მდგომარეობის შესამსუბუქებლად (მოსაგვარებ-

ლად) ვიყენებთ ჩვენს ურთიერთობებს ქვეყნის აღმსრულებელი და საკანონმდებლო ხელისუფლების სხვადასხვა რანგის სახელმწიფო მოხელეებთან და ამ გზით ვალწევთ კიდევ გარკვეულ შედეგებს.

სამწუხაროდ, არცთუ იშვიათად, ჩვენი ძალისხმევა არანაირ შედეგს არ იძლევა მაშინაც კი, როდესაც დარწმუნებული ვართ ჩვენი პოზიციის კანონიერებაში. მაგალითისთვის დღევანდელი სიტუაციისათვის დამახასიათებელ ერთ ფაქტზე მოგახსენებთ.

დაგვეთანხმებით, დღეისათვის ყველაზე ფაქიზი მოპყრობა სჭირდება აჭარასთან დაკავშირებული პრობლემის გადაწყვეტას. ამ შემთხვევაში ყველა რანგის ჩინოვნიკმა, განსაკუთრებით კი სამართალდამცველი და სასამართლო ხელისუფლების წარმომადგენელმა, აჭარასთან მიმართებაში ამა თუ იმ საკითხის გადაწყვეტისას პოლიტიკური სიფხიზლე უნდა გამოიჩინოს, რათა მავანს და მავანს კითხვაც კი არ დაებადოს აჭარაში მომხდარი და მიმდინარე პროცესების ავკარგიანობასა და სამართლიანობაზე.

ახლა კი ძალზე მოკლედ გაგაცნობთ ერთ-ერთ ყველაზე დამახასიათებელ ფაქტს, დაკავშირებულს მცირე ბიზნესში ხელოვნურად შექმნილ პრობლემებთან.

1990 წლის 22 აგვისტოს, ქობულეთის სახალხო დეპუტატთა რაისაბჭოს აღმასკომის გადაწყვეტალებით, მაშინდელი სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს შესაბამისი დადგენილების საფუძველზე, ქობულეთის კურორტვაჭრობასთან შეიქმნა საზოგადოებრივი კვების კოოპერატივი „არმაზი“. იმდროინდელი კანონების სრული დაცვით გამოყოფილ მიწის ნაკვეთზე რაი-აღმასკომის არქიტექტურისა და მშენებლობის განყოფილების თანხმობით (1990 წლის 22 აგვისტოს დამტკიცებული პროექტის შესაბამისად), თამარ მეფის სანაპირო №31-ში აიგო ღია ტიპის ასაწყობი პავილიონი კაფე-ბარის სტილში, რომელიც ამოქმედდა შესაბამისი სამსახურების ოფიციალური თანხმობის

საფუძველზე. არსებული წესის შესაბამისად, ობიექტი შემდგომ წლებში არაერთხელ გატარდა განმეორებით რეგისტრაციაში და მიენიჭა მცირე საწარმოს სტატუსი. 1999 წლის 19 თებერვალს სტიქიის შედეგად წაილეკა აღნიშნული სანაპიროს ზღვისპირა დამცავი ჯებირი და იქ განლაგებული კაფე-ბარიც. 1999 წლის 5 მაისს ქობულეთის გამგეობის მიერ მიღებული დადგენილებით, შპს „არმაზმა“ თამარ მეფის სანაპიროს №31-ში (რაიონის არქიტექტურისა და მშენებლობის განყოფილებასთან შეთანხმებული პროექტით) განახორციელა კაფე-ბარის აღდგენითი და ნაპირსამაგრი სამუშაოები და აღადგინა ნახევრად კაპიტალური ღია ტიპის კაფე-ბარი, მოაწესრიგა მიმდებარე ტერიტორია (მოაგო ქვაფენილი, გაზონები, დაამონტაჟა ქუჩის განათების თანამედროვე დანადგარები). ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე შეიძლება ითქვას, რომ დღეისათვის ეს ობიექტი ქობულეთში ერთ-ერთი საუკეთესოა და, შესაბამისად, დამსვენებელთა დიდი მოწონებით სარგებლობს.

ჩვენს ხელთ არსებული მონაცემებით, შპს „არმაზი“ დღიდან დაარსებისა სისტემატურად უხდის სახელმწიფოს საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებულ ყველა გადასახადს.

მიუხედავად ამისა, ქობულეთის არქმშენინსპექციამ მოტივით: „ობიექტი არ პასუხობს ტერიტორიის განაშენიანებისა და ქალაქმშენებლობის ნორმებს“, სარჩელი დააყენა სასამართლოში და მოითხოვა კაფე-ბარის, როგორც უკანონო ნაგებობის დაშლა და ხელოვნურად შექმნილი წინააღმდეგობის გათვალისწინებით, დღესაც კითხვის ნიშნის ქვეშ დგას აღნიშნული ობიექტის შემდგომი ფუნქციონირების საკითხი. (ყველა ნიუანსის გაშიფვრას ამ წერილში შეგნებულად ავუარეთ გვერდი!)

შპს „არმაზის“ წინააღმდეგ სასამართლო განხილვისას გამოვლენილი დარღვევების გამო შეტანილია საკასაციო საჩივარი საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სათანადო პალატაში, რომლის განხილვა დანიშნულია 2004 წლის 24 სექტემბერს.

ვაცნობიერებთ რა იმ გარემოებას, რომ სასამართლო ხელისუფლებაზე თქვენ გავლენას ვერ განახორციელებთ, გთხოვთ განსაკუთრებული განხილვის საგნად აქციოთ აღნიშნული ფაქტი, რათა ის მაგალითი გახდეს იმისა, თუ როგორ შეიძება მოახერხოს მავანმა და მავანმა ხალხისა და ხელისუფლების დაპირისპირება.

აღნიშნულ პრობლემებთან დაკავშირებით, ჩვენი მოსაზრება უკვე ვაცნობეთ საქართველოს პარლამენტს, საქართველოს მთავრობასა და საქართველოს უზენაეს სასამართლოს. სამწუხაროდ, დარწმუნებული ვარ, რომ მათი მხრიდან არ გატარდება შესაბამისი ღონისძიებები. ამიტომ, არ არის გამორიცხული, რომ ანალოგიური პრობლემისადმი უსულგულო დამოკიდებულების პირობებში, აჭარაში მასობრივი ხასიათი მიიღოს ბათუმის აგრარულ ბაზართან დაკავშირებით მთელი ზაფხულის განმავლობაში მიმდინარე პროცესების მსგავსმა მოვლენებმა, რომელიც ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან ყოველად გაუძარტლებელმა, სამარცხვინო და პოლიტიკურად ბეცმა გადაწყვეტილებამ გამოიწვია. ნუთუ ასე ძნელი იყო ამ საკითხის მოგვარება დინჯად, მოლაპარაკებებისა და სხვა მრავალი აპრობირებული ღონისძიების გატარებით და, თანაც, მხოლოდ და მხოლოდ ზაფხულის სეზონის დამთავრების შემდეგ?!

ჩვენს მოსაზრებებს ადასტურებს პარლამენტარი ვახტანგ შამილაძეც, რომლის თქმით, ანალოგიური ქმედებები აჭარაში „გლობალური არეულობების პროვოცირებას ისახავს მიზნად“ (გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 12 სექტემბერი, 2004 წ.).

რედაქციისათვის: საქართველოს ბიზნესის სფეროთა ინტერესების დაცვის კავშირის თავმჯდომარის, საქართველოს მცირე და საშუალო საწარმოთა განვითარებისა და ხელშეწყობის ცენტრის დირექტორის მოადგილის, საქართველოს დამსახურებული ეკონომისტის ანზორ ბაბუხაძიას ღია წერილი, ერ-

თი შეხედვით, კონკრეტულ ფაქტს ეხება, სადაც აშკარად ჩანს ახალი ხელისუფლების დიდ-პატარა ჩინოვნიკთა უსულგულო (მეტიც, თავხედური) დამოკიდებულება – მცირე ბიზნესისადმი. მიუხედავად, მავანთა მტკიცებისა, რომ ყველაფერი უნდა გაიყიდოს და ქვეყანა კერძო მესაკუთრეებმა (მეწარმეებმა) უნდა აშენონ (თუ ასეა, რაში გამოიხატება სახელმწიფოს როლი?!) ფარსია და მეტი არაფერი. დღეს უკვე ხმამაღლა საუბრობენ იმაზე, რომ ქონების გადანაწილების (წილში ჩაჯდომის) პროცესი წარმატებით მიდის და თუ ასე გაგრძელდა, საქართველო ერთი მუჭა კლანის სათარეშოდ და საორგოდ იქცევა. იმათაც ამბობენ, რომ ვინც ახალგამომცხვარ „წესებს“ არ დაემორჩილება, მავანს და მავანს მსუყე ლუკმას არ გადაუგდებს ან საკუთარ ბიზნესს საერთოდ უნდა გამოეთხოვოს, ან სასამართლოში მოუწევს საკუთარი თავის “მართლება”, რაც დღევანდელ პირობებში საკმაოდ არარეალურია.

კულუარებში სხვა უფრო მტკივნეულ პრობლემებზეც საუბრობენ და თუ ხელისუფლებამ მართვის სტილი (საკუთარი მოქალაქეებისადმი დამოკიდებულება) არ შეცვალა, შესაძლოა წვეთ-წვეთად დაგროვილმა აგრესიამ (ღმერთმა დაგვიფაროს) ვარდების ნექტარით დაბანგული, ძალაუფლების სიამტკებოლობით გათამამებულით კასტა ადვილად წააღებოს!!

ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“

№5 სექტემბერი 2004

საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიას

აკადემიის სრულ შემადგენლობას გულითადად გილოცავთ მისი დაარსების საიუბილეო თარიღს და გისურვებთ შემდგომ წარმატებებს ქართულ ეკონომიკურ მეცნიერებაში თქვენი ღირსეული ადგილის დამკვიდრებისათვის.

უძრავლეს თქვენთაგანთან მაკავშირებს ორმოც წელზე მეტი ხნის ურთიერთობა და, აქედან გამომდინარე, მოსაგონარსა და მადლობის სათქმელსაც რა გამომიღვეს. მახსენდება ერთობლივი საქმიანობის მრავალი სასიამოვნო ეპიზოდი: აკადემიკოს ირაკლი მიქელაძის რეკომენდაციით კათედრაზე მუშაობა; სახელმწიფო საგამოცდო კომისიებში თქვენთან ერთად საქმიანობა; ჩემს საიუბილეო თარიღთან დაკავშირებით თქვენი თანადგომა და გამხნევება; თქვენთან ერთობლივ დისკუსიებში მონაწილეობა, როგორც სამეცნიერო კონფერენციებზე და სხვადასხვა ფორუმებზე, ისე პრესის ფურცლებზე; 2008 წლის შემოდგომაზე ჩემი მოხსენების - „საქართველოს ხელისუფლება და მეწარმეობის განვითარების მდგომარეობა ქვეყანაში“ – მოსმენა აკადემიის ერთ-ერთ გაფართოებულ სხდომაზე, რომლის მუშაობაში მონაწილეობდა საქართველოს ეკონომიკური განვითარების იმდროინდელი მინისტრი ბატონი ლაშა ჟვანია. იგი გულწრფელად მზად იყო აკადემიასთან, და საერთოდ, ქართველ ეკონომისტ-მეცნიერებთან თანამშრომლობისათვის, თუმცა, სამწუხაროდ, არ დააცალეს...

ჩემთვის დაუვიწყარია აკადემიის იმ წევრების ყურადღება, რომლებმაც ობიექტური და ძალზე ღირებული გამოხმაურებები გააკეთეს ჩემი ნაშრომთა ციკლის - „შეცდომა თუ დანაშაუ-

ლის“ მეოთხე ნაწილზე, რომელიც სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, ილია II-ის 2009 წლის საშობაო ეპისტოლეში განხილული ეკონომიკური პრობლემების ანალიზს ეძღვნება.

მასწავლებლებისადმი პატივისცემის სრულად გამოხატვა და, მით უმეტეს, მათი ამაგის გადახდა შეუძლებელია, მაგრამ გარკვეული ფორმებითა და საშუალებებით მისი გამჟღავნება მაინც აუცილებელია! ბევრმა თქვენგანმა, ამ თვალსაზრისით, შესაშური მაგალითი უჩვენა მომავალ თაობებს. ჩვენი, ძალზე მოკრძალებული საქმიანობის ერთ-ერთი გამოხატულებაა პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით გამოძავალი გაზეთი „თანადგომა“, რომელიც ერის ღირსეული შვილების სახელების უკავდაცვოფას ემსახურება. ამ საქმიანობაში აკადემიის წევრების თანადგომა ნათლად გამოიხატა გაზეთის ნომრებში: „ფილიპე გოგიჩაიშვილი“, „ირაკლი მიქელაძე“, „ავთანდილ გუნია“, „ვალერიან მელქაძე“, „დავით ძნელაძე“, „გივი ჭანუყვაძე“.

დაბოლოს, ქართული ენის პრობლემების გადაწყვეტა საშური საქმე რომ არის, ამაზე ხაზგასმით ბრძანებს 2010 წლის საშობაო ეპისტოლეში უწმინდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II. ასევე, ეკონომიკური ტერმინოლოგია განსაცდელში რომ არის, ამას მტკიცება არ სჭირდება. გთხოვთ, გამოიყენოთ თქვენი ავტორიტეტი, გამოცდილება, საზოგადოებრივი მდგომარეობა და უზრუნველყოთ თანამედროვე ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგიის დამუშავება.

ულრმესი პატივისცემით

ა. ბ.

*საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემია,
შრომები, ტ.8, თბილისი, 2010 წ.*

საქართველოს მწერალთა XX ყრილობაზე ეკრნათქვამი სათქმელი

საანგარიშო მოხსენებაში და სიტყვებში გამომსვლელთა მიერ ხაზგასმულმა ფაქტებმა, ნათელი გახადეს ქართული მწერლობის წინაშე მდგარი უმწვავესი ეკონომიკური და სოციალური პრობლემები, რომლებმაც ბევრ რამეზე ჩამაფიქრა და ამიტომ თავს უფლება მივეცი, ჩემი აზრი გამომეთქვა ამ უმნიშვნელოვანესი პრობლემების თაობაზე.

ქართული მწერლობის ერთ-ერთმა ღირსეულმა წარმომადგენელმა, რამდენიმე წლის წინ გამართულ ერთ-ერთ დიდ ფორუმზე, თავისი სიტყვის დასაწყისში ბრძანა, რომ ახლა შესავლის დრო არ არისო, ახლა პირდაპირ გამოსავლის ძებნა უნდა დავიწყოთ და მეც პირდაპირ, ყოველგვარი შესავლის გარეშე მოგახსენებთო. თქვენი ნებართვით მეც ასე მოვიქცევი. რომ არა მარტო ქართული მწერლობის, არამედ მთელი ქართული – ეროვნული ეკონომიკის ახლანდელ მდგომარეობამდე მიყვანაში თანაბარი წვლილი მიუძღვით როგორც მწერლობას, ისე ზოგიერთ ქართველ მოღვაწესაც, რომელთა მიზეზითაც მთლიანად ქვეყანა და მისი ეროვნული სიმდიდრე – ქართული მწერლობა, დღევანდელ ეკონომიკურ მდგომარეობაში ჩააყენა.

თქვენ, ალბათ, იკითხავთ, კი მაგრამ ქართული მწერლობა რა შუაშიაო? გიპასუხებთ, შუაში კი არა, თავშია, რატომ? სწორედ ამ კითხვას მე თვითონ შევეცდები გავცე პასუხი, ოღონდ დროის სიმცირის გამო, ჩემს ძირითად პოზიციებს ამ პრობლემასთან დაკავშირებით, ჩამოვყავალიბებ მხოლოდ თეზისების სახით.

1. ქართველ მწერლებს ევალებათ, სრული სიმწვავეთ, ქვეყნის ხელისუფლების ყურადღება მიაპყროს იმ გარემოებას, რომ ჩვენ დღეისათვისაც კი არ გაგვაჩნია ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ეტაპობრივი პროგრამა და კონცეფცია, ე.ი. არ ვიცით, რა გვინდა, საით მივდივართ, როგორი საზოგადოების აშენებას ვაპირებთ, საერთოდ, რაღაც გარკვეული მიზნისკენ მივდივართ თუ მივექანებით და მრავალი სხვა.

2. ჩვენი აზრით, ქართული მწერლობის ჩვეულ რისხვას უნდა იმსახურებდეს ის ფაქტი, რომ ქვეყნის არასწორი ეკონომიკური სტრატეგიის გამო დაიცალა ქართული სოფელი, გაჩანაგდა ეროვნული მეურნეობა, რაც ეკონომისტთა ენაზე განაპირობა შიდა ბაზრის დაუცველობამ, რის გამოც ჩვენს ქვეყანაში წარმოებული პროდუქცია არარენტაბელური ანუ ზარალიანი გახდა.

3. ქართულმა მწერლობამ განგაში უნდა ატეხოს იმასთან დაკავშირებით, რომ დღეს ქვეყანაში სუფთა ხელებით წარმოებული ბიზნესი პრაქტიკულად არ არსებობს, არ იქნა და არ დაადა საშველი მოსახლეობის საშუალო ფენის ჩამოყალიბებას, მცირე ბიზნესის ხელშეწყობის რეალური პროგრამის შემუშავებას და განხორციელებას, მოქნილი და მისაღები საგადასახადო სისტემის ჩამოყალიბებას და ა.შ.

დამერწმუნეთ, რომ ამ და სხვა პრობლემების მოგვარების შემთხვევაში, საერთოდ ქვეყანა და მათ შორის ქართული მწერლობაც, დღევანდელ სიტუაციაში არ ჩავარდებოდა. მინდა განვაცხადო, რომ ვიდრე საქართველო შავი ბიზნესის აღზევების სტადიაშია, მისგან ქართული მწერლობა რაიმე მეცენატობას არ უნდა ელოდეს. თუ ქართველი მეწარმე თავს დააღწევს ე.წ. გავლენის სფეროებს, მაშინ მათ რიგებში კვლავ გაჩნდებიან სარაჯიშვილები, ზუბალაშვილები და სხვანი და სხვანი.

4. ქართულ მწერლობას სათანადო სიფხიზლე რომ გამოეჩინა, ზოგიერთი ეგრეთწოდებული წარმატებული ბიზნესმენი, ვერ გაბედავდა ჩვენს დარწმუნებას, რომ მათ თავიანთი ქონების დაგროვება, ანუ დანაშაულებრივი აღზევება მოახერხეს ერთ-ორ წელიწადში, საქართველოს დამოუკიდებლობის დამკვიდრების პერიოდში, რომელმაც სამწუხაროდ, მის პირველ ეტაპზე თან მოიტანა ომი, შიმშილი, ნგრევა, ქვეყნის ეკონომიკის გაპარტახება, ეროვნული პრიორიტეტული დარგების შეგნებულად გაჩანაგება, ტერიტორიების დაკარგვა, ხალხის გაკოტრება და გადაგვარება, ეროვნული ცნობიერების უგულვებლყოფა, საკუთარი სხეულით ვაჭრობის აღზევება და სხვა მრავალი უბედურება.

5. მოგეხსენებათ, რომ დიდი ფული, ერთ-ორ წელიწადში არც ერთ ნორმალურ ქვეყანაში, არანაირი ცივილური გზით არ კეთდება, ამის ერთადერთი რეალური გზა მხოლოდ და მხოლოდ სხვის უბედურებაზე აგებული პირადი ბედნიერებაა, რომელიც გარკვეული ხნის შემდეგ ბუმერანგით უბრუნდებათ ხოლმე ე.წ. წარმატებულ ბიზნესმენებს. თქვენ ჩემზე უკეთ მოგეხსენებათ, რომ ასეთი ბიზნესი დამყარებულია ისეთ საქმიანობებზე, რომელთა შორის გამორჩეულია: უცხოური კრედიტების წილში ჩაჯდომა, ხალხის დამატკევეარი უსაქონლო საბანკო ოპერაციების წარმოება, კონტრაბანდის აღზევება, სახელმწიფო ქონების უკანონო პრივატიზაცია, ერის ფიზიკური განადგურების საფასურად განხორციელებული წარმატებული ნარკობიზნესი და ჯერ კიდევ აღზევების სტადიაში მყოფი მოვლენა, რომელსაც ქრთამი ჰქვია. ერთი სიტყვით ე.წ. წარმატებული ბიზნესის სხვა გზა, რომელიც ერთ-ორ წელიწადში ასეთ შედეგებს იძლევა, ჯერჯერობით კაცობრიობის გენიას არ შეუქმნია და ასეთ დროს, ჩვენდა სამწუხაროდ, ქართულ მწერლობას კაკაბეთის ზარები მისთვის ჩვეული სიმძლავრით ჯერჯერობით არ შემოუკრავს.

6. ქართული მწერლობის სათანადო რიდი და ხათრი რომ ჰქონდეთ, ან თუნდაც უხერხულობის რაიმე გრძნობა რომ გააჩნდეთ, ზოგიერთი ეგრეთწოდებული ყოფილი წარმატებული ბიზნესმენი და მათ შორის ახლა უკვე ხელისუფლების უმაღლესი რანგის წარმომადგენლებიც კი და მათი ოჯახის წევრები ვერ გაბედავდნენ იმის მტკიცებას, რომ ისინი თავიანთ ჩასაცემელ-დასახურს საქართველოში არ ყიდულობენ, რომ ისინი ამას უცხოეთში მივლინების ღროს ახერხებენ ხოლმე. ძნელი დასაჯერებელია, პრაქტიკულად როგორ და რა საშუალებით უნდა შეძლოს უცხო ქვეყანაში სამთავრობო დელეგაციის ხელმძღვანელმა ან თუნდაც რიგითმა წევრმა თავიანთ საყიდლებზე მაღაზიებში სიარული. და ეს მაშინ, როცა მრავალი მცდელობის მიუხედავად, საქართველოში ვენ ვნახე ბიზნესმენი, რომელიც გამომცემლობა „საქართველოს“ დაეხმარებოდა ქართული პოეზიის თანავარსკვლავედის 7-ტომიანი გამოცემის დაფინანსებაში (შოთა, ილია, აკაკი, ვაჟა, გალაკტიონი, დავით გურამიშვილი და ნიკოლოზ ბარათაშვილი), ხოლო იაფფასიანი შოუპროგრამების დაფინანსებისათვის რიგში დგანან. კომენტარი თქვენთვის მომინდვია.

7. ქართველმა მწერლებმა ამ კატეგორიის მოღვაწეებს უნდა ურჩიონ, რომ ნუ ტრაბახობენ და თავს ნუ იწონებენ, თავიანთი ოჯახის წევრების მიერ, უცხოური ფირმების სახელწოდებების ღრმა და საფუძვლიანი ცოდნით, ანტიკვარული ნივთების წარმოშობის ისტორიაში განსწავლულობით, მთელი ოჯახის შემადგენლობით უცხოეთის კურორტებზე გრივლით, ნათესავეებისა და ახლობლების სახელზე გაფორმებული ფეშენებელური სასახლეებით, საკუთარი რესტორნების, კაზინოების, აბანო-საპარიკმახეროების ფართო ქსელით და სხვა. ამის ნაცვლად აჯობებს ისინი ერთმანეთს შეეჯიბრონ ქვეყნის სასიკეთოდ ნაღვაწი საქმეებით, გაჭირვებაში მყოფი ადამიანების გვერდში დგომის

უნართა და ბოლოს, რაც ყველაზე მთავარია, მათ მიერ აღზრდილი ღირსეული შვილებით.

დასასრულს ერთი წინადადებაც, იქნებ ქართულმა მწერლობამ იკისროს პირუთვნელი არბიტრის როლი და ყველა დაინტერესებულ სუბიექტთან ერთად ორგანიზაცია გაუკეთოს ქვეყნისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის ზემოთ აღნიშნულ სოციალურ-ეკონომიკურ პრობლემებზე მსჯელობას და მათ საჯარო განხილვას.

*გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“,
3-9 ნოემბერი, 2000 წ.*

დაა წერდით

საქართველოს მწერალთა კავშირის თაქე კლოძარეს, ბატონ თამაზ წიკვიციანი

ბატონო თამაზ, ამ პატარა წერილით მინდა საქვეყნოდ დავაფიქსირო ჩემი თქვენდამი მხარდაჭერა და თანადგომა რამდენიმე საკითხთან დაკავშირებით.

1. თქვენს გარდა არავინ მეგულება, ვინც თავისსავე გაზეთში ანუ ამ შემთხვევაში „ლიტერატურულ საქართველოში“, ყოველგვარი ყოყმანის გარეშე, გამოაქვეყნებდა მისივე ორგანიზაციის, ანუ ამ შემთხვევაში მწერალთა კავშირისადმი და ზოგადად ქართული მწერლობისადმი გამოთქმულ კრიტიკულ შენიშვნებს, რომელთა თქმასაც, როგორც მოწვეული სტუმარ-

რი, ვაპირებდი ქართველ მწერალთა XX ყრილობაზე, მაგრამ გარკვეული მიზეზის გამო თავი შევიკავე. თქვენ კი მოსალოდნელი უხერხულობების მიუხედავად „ლიტერატურული საქართველოს“ საყრილობო ნომერში (2000 წლის 3-9 ნოემბერი) გამოაქვეყნეთ ჩემი საკმაოდ კრიტიკული წერილი სათაურით, „ყრილობაზე ვერნატკეპი სათქმელი“.

2. თქვენ უარი არ მითხარით და საკმაოდ დიდი ადგილიც დაუთმეთ თქვენივე გაზეთში ჩემს სტატიას: „ქართულმა მწერლობამ განგაში უნდა ატეხოს“ (2000 წელი, 17-23 ნოემბერი), რომელშიც ხშირადაა ისეთი გამონათქვამები, როგორცაა: „დღეს როცა საქართველოს ყოფნა-არყოფნის შავბნელი ხანა დაუდგა, არც ერთ მწერალს აღარ აქვს განზე დგომის უფლება, რადგან „ღმერთთან მოლაპარაკე“ მწერალი ვალდებულია „წარუძღვეს წინა ერსა“, მით უმეტეს, როცა მმართველი პარტიის ვაიწინამძღოლობით ერი მიექანება უფსკრულისაკენ.“

3. გულწრფელი მადლობა მინდა მოგახსენოთ ბატონო თამაზ იმისათვის, რომ რამდენიმე გაზეთში ჩემი გაწბილების შემდეგ, ისევ თქვენ გეყვით გამბედაობა და უყოყმანოდ გამოაქვეყნეთ ჩემი ახალი სტატია სათაურით - „პრეზიდენტს მისი გუნდის ბევრი წევრი ღალატობს“, რომელშიც კონკრეტული ბრალდებები აქვს წაყენებული ხელისუფლების უმაღლესი რანგის ბევრ მოხელეს (გაზ. „ლიტერატურული საქართველო“, 2000 წელი, 8-14 დეკემბერი).

4. ქართველ მეწარმეთა ერთი ჯგუფის სახელით, როგორც საქართველოს ბიზნესის სფეროთა ინტერესების დაცვის კავშირის თავმჯდომარემ და მცირე მეწარმეთა ასოციაციის ვიცე-პრეზიდენტმა, საქვეყნოდ მინდა გადაგიხადოთ მადლობა იმ თანადგომისათვის, რაც თქვენ გამოიჩინეთ მეწარმეთა მიმართ. ჩვენ არ დავივიწყებთ თქვენს წინადადებას და რა თქმა უნდა

ესარგებლობთ კიდევ იმ შემოთავაზებით, თქვენ რომ ბრძანეთ ცოტა ხნის წინ გამართულ მეწარმეთა შეხვედრაზე, რომ გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“ დიდი სიამოვნებით ითანამშრომლებს ქართველ მეწარმეებთან და რომ თქვენ მზად ხართ გაზეთში ჩვენ წინაშე არსებული პრობლემების განხილვას სისტემატურად დაუთმოთ რამდენიმე გვერდი. ოღონდ ქვეყნის ეკონომიკას რაღაც ეშველოსო.

5. ბატონო თამაზ, ალბათ გენსომებათ, რამდენიმე ხნის წინ თქვენთან რომ მოვედი ალელვებული და ზომაზე მეტად ნერვებაშლილი. ოდნავ დამშვიდების შემდეგ გითხარით: თუ თქვენ, თამაზ წივწივაძე, ქართველ მწერალთა თავკაცი სასწრაფო ზომებს არ მიიღებთ, მაშინ ტელეკომპანია „რუსთავი-2“ ამაღამ, პროგრამა „ფსიქოში“ დედა-შვილის სქესობრივი ურთიერთობის თაობაზე აპირებს მსჯელობას, და ფილმის ჩვენებას-თქო. თქვენ დამპირდით, რომ ყველა ღონეს იხმარდით, რათა ეს ამაზრზენი თემა საქართველოში განხილვის საგანიც კი არ გამხდარიყო, მაგრამ ეტყობა, სათანადო რეაგირება ვერ მოასწარით და გვიან ღამით იმ ავადსახსენებელი ფილმის ჩვენება თურმე შემდგარა. ზოგიერთი სახელმწიფო მოხელე და ეგრეთწოდებული რეფორმატორი მხარს რომ არ დაუჭერდა თქვენს ზნეობრივ პოზიციას, ამას ადვილად უნდა მიმხვდარიყავით. ალბათ, დამეთანხმებით, რომ ამ შემთხვევაში სხვა უფრო რადიკალური და ქმედითი ზომების მიღება იყო საჭირო, მით უმეტეს, რომ ნებისმიერი ჭკუათმყოფელი, ნებისმიერ თქვენს ინიციატივას დაუფიქრებლად და უყოყმანოდ დაუჭერდა მხარს და ეძახათ მერე რამდენიც ენებათ, რომ საქართველოში ჟურნალისტის უფლებები ირღვევაო.

*გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“,
9-15 თებერვალი, 2001 წ.*

და წერილი
ქვეყნის საკანონმდებლო და
ადმინისტრაციულ ხელისუფლებას

უბას-უნოდ ლაგოებ-ჭლი კითხვები

ცხოვრების უკუღმართი წესისა და მასზე მარჯვედ მორგებული ჩვენი მენტალიტეტის გამო ყირამალა დავაყენეთ საზოგადოების განვითარების კანონები. შედეგად სავსებით ლოგიკურად და სრულად აღზევდა ცხოვრების ის უკუღმართი წესი, როცა კონკურენციას სოცემჯიბრი და გარდამავალი დროშები დაუპირისპირეს. როცა ქართველი ფულს უხარისხო პროდუქციის გამოშვებით შოულობდა და უცოდინრობაში ხარჯავდა.

ამ პრობლემის ახსნა და უამრავი კონკრეტული მაგალითის დასახელება ჩემს თაობას არ სჭირდება, რადგან გარკვეული ფორმით და მეტ-ნაკლებად თითოეული ჩვენგანი მონაწილეობდა დადგმულ სპექტაკლში, რომელმაც შექმნა იმის წინაპირობა, რომ უცხოეთის „უანგარო დახმარებებით“ დღევანდელი საქართველო მთელი მსოფლიოს მათხოვარ სახელმწიფოთა ავანგარდში ჩამდგარიყო.

დიახ, ჩვენმა „კეთილისმსურველმა“ გადამთიელებმა, საფუძვლიანად გააანალიზეს ჩვენი მენტალიტეტი, მთავრობაში მყოფი ზოგიერთი ჩინოვნიკის დახმარებით პოხიერი ნიადაგი აღმოაჩინეს თავიანთი ზრახვების განსახორციელებლად და მათივე ხელშეწყობით დაიწყეს „დახმარების“ სხვადასხვა ფორმის გამოყენება ყოველგვარი ქართულის დასასამარებლად.

ვინც ჩათვლის, რომ ეს ძალიან ხმამაღლა ნათქვამია, მაშინ დაბეჯითებით ვთხოვ, მირჩიონ ისეთი ფორმა, რომ მავანს და მავანს როგორმე ახლა მაინც მივაწვდინოთ ჩვენი ხმა.

ვიდრე ამ საქმეში სათანადო რჩევებს მივიღებთ, გვანტერესებს კვალიფიციური პასუხი შემდეგ კითხვებზე:

- ვინ, როდის და რა საშუალებით უნდა გადაიხადოს კრედიტების სახით აღებული უზარმაზარი ვალები, რომელთა გამო შორეულ პერსპექტივაშიც კი მსოფლიო რუკაზე საქართველო არასაიმედო პარტნიორ ქვეყნად დარჩება?

- ვინ და რატომ აიღო ეს ვალები და რას მოხმარდა ისინი? პეტრეს მიერ აღებული და შინ წაღებული ვალი პავლეს შთამომავლობამ რატომ უნდა გადაიხადოს?

- რას ვუპირებთ ენას, მამულს, სარწმუნოებას? რა პასუხს გავცემთ შთამომავლობას ქართული ენის აგრეირიგად დაკნინებისთვის? მამულის დიდი ნაწილის უცხო ტომებისათვის უბრძოლველად ჩაბარებისთვის? არათანაბარ უშეღავათო ბრძოლაში ქართული ეკლესიის ბედისანაბარად მიტოვებისთვის?

- რატომ ჭინურობდა ეროვნული ცნობიერების ინსტიტუტის ჩამოყალიბება?

- როდის შეიქმნება ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების კონცეფცია, ანუ როდის გვეცოდინება რის აშენებას ვაპირებთ და საით და რა გზით მივდივართ?

- ვის ან რას ემსახურება ჩასახვის საწინააღმდეგო ამდენი საკმაოდ ძვირადღირებული რეკლამა უფასო სამედიცინო კონსულტაციებისა და პრეპარატების თაობაზე? არ დაგვავიწყდეს, რომ უფასოს მცნება და საბაზრო ეკონომიკა ურთიერთშეუთავსებელნი არიან!

- რას ისახავს მიზნად ზღვარგადასული ეროტიკული ფილმებისა და სხვა უამრავ უზნეობათა ამდენი აგიტაცია-პროპაგანდა? არატრადიციული სქესობრივი ორიენტაციის ტიპების ასეთი ღონით პოპულარიზაცია? ამდენი, უგემოვნო ამაზრუნე რეკლამა?

ყველა ამ და უამრავ სხვა კითხვაზე ქვეყანამ პასუხი დროზე თუ არ მიიღო, ლოგიკურად გაკეთდება დაახლოებით ასეთი დასკვნა: შინ და გარეთ მავანთ და მავანთ ხელს აძლევს, რომ საქართველოს ეკონომიკა ფეხზე აღარასოდეს დადგეს; მაქსიმალურად გადაავგაროს საქართველოს გენოფონდი; დაიმონოს და მუხლებზე დააჩოქოს ქართველი ერი.

სამწუხაროდ, მეეჭვება, რომ ჩვენს დასმულ კითხვებს დროულად გაცემა ამომწურავი პასუხი, მით უმეტეს, რომ ჯერ კიდევ 1997 წელს თვით ცხონებული გურამ ფანჯიკიძის მიერ დასმულ ძალიან მარტივ კითხვებსაც კი ამომწურავი პასუხი ჯერჯერობით ისევ არ გასცემია.

აი, ზოგიერთი მათგანი:

- „ვინ არიან ის პიროვნებანი, რომელთა ხელში თავს იყრის მთელი ქართული ეროვნული სიმდიდრე? იქნებ დაგვისახელოთ ის პიროვნებანი, რომლებიც გარკვეულ ღარგებში იბრძვიან მონოპოლიისათვის? ვის ეკუთვნის ის სასახლეები, ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, თბილისში და მის გარეუბნებში რომ შენდება აშკარად, მოურიდებლად და უტიფრად? ვინ არიან ის ადამიანები, რომლებიც არად აგდებენ ხალხის საყოველთაო გაჭირვებას?“

დასმულ კითხვებზე პასუხის ნაცვლად ვინმეს ღავისა და კამათის სურვილი თუ გაუჩნდება, სიამოვნებით მივიღებ ნებისმიერ გამოწვევას, თუ იგი პირადიდან კი არა, ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარეობს.

*გაზეთი „სარკმელი საქართველოსი“,
სექტემბერი, 2001 წ.*

ღია წერილი
საქართველოს პარლამენტის განათლებისა და
მეცნიერების კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილეს
ბატონ თამაზ კვაჭანჭირაძეს

ვაითუ ჩვენი ენა ქართული ისტორიის კუთვნილება განდეს...

ბატონო თამაზ,

მოგმართავთ დიდი პატივისცემითა და მოწიწებით, როგორც ქართული ენის ღირსეულ მეციხოვნეს. იქნებ ამ წერილზე მაინც გააკეთოთ სათანადო რეაგირება. ალბათ წაკითხული გექნებათ „ლიტერატურულ საქართველოში“ (28.09.07) გამოქვეყნებული ჩემი სტატია „ოღონდ ქართულად ვილაპარაკოთ“ და „საერთო გაზეთის“ მეშვეობით თქვენდამი ჩემს მიერ გამოგზავნილი ღია წერილი „გადავარჩინოთ ქართული ენა“ (28.04.09). დარწმუნებული ვარ, „საქართველოს რესპუბლიკაში“ გასულ წელს გამოქვეყნებულ სტატიასაც „ყველას სათქმელს ამბობ, ანზორ, მაგრამ „Ноль внимания“ გაეცნობოდით. მაშინაც გთხოვდით და ახლაც ვიმეორებ:

გამოიყენეთ თქვენი ავტორიტეტი, გამოცდილება და თანამდებობრივი მდგომარეობა და სასწრაფოდ შეკრიბეთ ქართული ენის გულანთებული ქომაგების მუშა ჯგუფი და მათი მონაწილეობით, რაც შეიძლება ოპერატიულად შეადგინეთ ქართული ენის გადარჩენის სახელმწიფო პროგრამა (თუ საჭიროდ ჩათვლით, მეც მიგულებთ თქვენს გვერდით). პრობლემის გადადება აღარ შეიძლება! წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენი წინაპრების

მრავალსაუკუნოვანი თავგანწირვა და ღღევანდლამდე მოტანილი ჩვენი ენა ქართული ისტორიის კუთვნილება გახდება!

პრობლემის გადაწყვეტა დახანებას რომ არ ექვემდებარება, ამაზე ხაზგასმით ბრძანებს თავის საშობაო ეპისტოლეში უწმინდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, ილია მეორე.

*გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“,
14 იანვარი, 2010 წ.*

და წერო
საქართველოს პარლამენტის ვიცე-სპიკერს
ქ.ნ. ზუსუდანი კორვალიძევილს

თქვენგან ამას არ ველოდი!

ქალბატონო რუსუდანი!

2009 წლის 21 დეკემბრის გაზეთმა „თანადგომამ“ გამოგიგზავნათ წერილი, რომელშიც აღნიშნულია:

„რამდენიმე წელია, ზურაბ ანჯაფარიძის ფონდის თაოსნობით და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქის, მისი უწმინდესობის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით, გამოცემით გაზეთ „თანადგომას“. მისი თითოეული ნომერი, პერსონალურად ეძღვნება ერის ღირსეული შვილების სახელის უკვდავყოფას. ნიშუშად გაახლებთ გაზეთის რამდენიმე ნომერს და წიგნს „გზა ვარდისფერი“, რომელიც სრულ წარმოდგენას შეგიქმნით ჩვენი გაზეთის დანიშნულებაზე.

საპატრიარქოსთან შეთანხმებით გადავწყვიტეთ, გაზეთის თითოეული ნომერი მივუძღვნათ 2008 წლის აგვისტოს ცნობილი

მოვლენების დროს გამირულად დაღუპული ბიჭების ხსოვნას, რაც მოემსახურება მათი სახელების უკვდავყოფას და ჩვენი მომავალი თაობის ღირსეულ ქართველებად აღზრდის საქმეს... გთხოვთ, გამონახოთ საშუალება და მიმიღოთ 5-10 წუთით, თქვენთვის მოსახერხებელ ნებისმიერ დროს, რათა ერთობლივად ჩამოვყალიბდეთ ამ საშვილიშვილო საქმის ორგანიზაციასთან დაკავშირებით.“

თქვენგან ვერავითარი პასუხი რომ ვერ მივიღეთ, იძულებული გავხდით 2010 წლის 3 თებერვალს შეხსენების წერილი გამოგვეგზავნა (№2345), რომელშიც თეთრზე შავით წერია:

„ჩვენი 2009 წლის 21 დეკემბრის წერილით მოგმართეთ საინტერესო და აქტუალური წინადადებით. გულახდილად გეტყვით, ვერ წარმოვიდგენდი, რომ იგი თქვენს დაინტერესებას არ დაიმსახურებდა. ტელეფონით მრავალჯერ დაკავშირების მიუხედავად, თქვენი აპარატის თანამშრომლებისაგან (ლიკა ქვარცხავა, ზურაბ მჭედლიშვილი და სხვ.) გარკვეული და გასაგები პასუხი ვერ მივიღე. გთხოვთ დადგენილი წესის შესაბამისად, მომავლოთ ოფიციალური წერილობითი პასუხი“.

ამ ბარათის გამოგზავნიდან, თვენახევრის განმავლობაში, თქვენი აპარატის შესაბამისი თანამშრომლების მრავალი დაპირება, რომ რაღაც პასუხს ნამდვილად მომწერდით, ფუჭი გამოდგა. მ/წლის 15 მარტს, ტელეფონზე ბატონმა ზურაბ მჭედლიშვილმა მიპასუხა და გადმომცა, რომ თითქოს თქვენ, ქნმა რუსუდან კერვალისძვილმა გაზეთისათვის პასუხის გამოგზავნა საჭიროდ არ ჩათვალეთ და გიბრძანებიათ, რომ წერილი საქმეში გაუშვიტო. თან დაამატა – გთხოვთ, ამ წერილთან დაკავშირებით მეტი აღარ დარეკოთო! უფრო მეტიც, ჩემგან თქვენდამი სათანადო ავტოგრაფით საჩუქრად გამოგზავნილ წიგნზე გითქ-

ვამთ, უკან დაუბრუნეთ ავტორსო. ეს უკვე ძნელად დასაჯერებელია!

ქალბატონო რუსუდან, თქვენთან რამდენიმეწუთიანი შეხვედრა ყველა გაუგებრობას გამორიცხავდა და რადგან თქვენ ეს ვერ ან არ ისურვეთ, გთხოვთ, ამავე გაზეთის მეშვეობით საზოგადოებას გააგებინოთ, რატომ არ ისურვეთ ჩემთან შეხვედრა თუნდაც 2-3 წუთით. ნუთუ ამაღ არ გიღირდათ აგვისტოს მოვლენების დროს გმირულად დაღუპული ბიჭების სახელების უკვდავყოფის მიზნით, ჩვენს მიერ მომზადებული წინადადებების გაცნობა?

„საერთო გაზეთი“, 24 მარტი, 2010 წ.

და წერილი
საქართველოს თავდაცვის მინისტრს
ბაქონ ბაჩო ანალოას

დაღუპული გმირების სახელების
უკვდავყოფაზე ზრუნვა ყველას
უბირველესი საქმეა!

წუთისოფლიდან სამუდამო სასუფეველში წასული ერის ღირსეული შვილების სახელების უკვდავყოფის მიზნით, დაახლოებით 10 წლის წინ, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმინდესისა და უნეტარესის ილია II-ის

ლოცვა-კურთხევით დაარსდა გაზეთი “თანადგომა“. ამ ხნის განმავლობაში ჩვენ გაზეთის პერსონალური ნომრები მივუძღვევით ისეთ ლეგენდებს, როგორებიც იყვნენ: ზურაბ ანჯაფარიძე, ვანო სარაჯიშვილი, მედეა ჯაფარიძე, აკაკი ხორავა, გივი კარტოზია, ფილიპე გოგიჩაიშვილი, ირაკლი აბაშიძე, დავით სარაჯაშვილი, ზურაბ საკანდელიძე, მიხეილ ქორქია, ირაკლი უჩანეიშვილი, ინოლა გურგულია და სხვ.

საქართველოს საპატრიარქოსთან შეთანხმებით გადავწყვიტეთ, გაზეთ „თანადგომის“ თითოეული ნომერი პერსონალურად მივუძღვნათ 2008 წლის აგვისტოს ცნობილი მოვლენების დროს გმირულად დაღუპული ბიჭების ხსოვნას და მათი სახელების უკვდავყოფას. არანაკლებ მნიშვნელოვანია, აგრეთვე, რომ იგი მოემსახურება ჩვენი მომავალი თაობის აღზრდის ქართულ საქმეს.

ამ მიზნით, ჯერ კიდევ 2009 წლის 20 მაისს, ოფიციალური წერილით მივმართეთ საქართველოს თავდაცვის მაშინდელ მინისტრს ბატონ დავით სინარულიძეს. ჩვენმა წინადადებამ გარკვეული შედეგი გამოიღო და მაშინდელი თავდაცვის მინისტრის მოადგილის, ბატონ ვლადიმერ ჩაჩიბაიას დონეზე ჩამოვყალიბდით ჩვენი მომავალი ურთიერთთანამშრომლობის მთავარ საკითხებზე. ამის შემდეგ, სამინისტროს ხელმძღვანელობის შეცვლასთან დაკავშირებით, ჩვენი პროექტის განხორციელება შეჩერდა.

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს ახალ ხელმძღვანელობას (მინისტრის მოადგილე ბატონი ნ. ძიმციეშვილი), ამავე პრობლემასთან დაკავშირებით, 2009 წლის 22 ოქტომბერს კვლავ გავუგზავნეთ ანალოგიური შინაარსის წერილი, რომელშიც აღნიშნულია:

„გასაცნობად გაახლებთ ჩვენი გაზეთის ერთ-ერთ ნომერს. გვაქვს წინადადება, ანალოგიური გაზეთი პერსონალურად მი-

ვეუძღვნათ შიდა ქართლში ერთი წლის წინ გმირულად დაღუპული ბიჭების სახელის უკვდავყოფას. აღნიშნული წინადადების განხორციელების უდიდეს მნიშვნელობაზე, რა თქმა უნდა, თქვენს ყურადღებას არ შევაჩერებთ.

გთხოვთ, გამონახოთ დროის საშუალება, რათა პირადად გე-ახლოთ და გაგაცნოთ ამ საკითხთან დაკავშირებით საქართველოს საპატრიარქოს პოზიცია და ჩვენი ურთიერთობის ზოგიერთი დეტალი“.

წერილის გაგზავნიდან 5 თვეზე მეტის გასვლისა და ჩვენგან ყოველმხრივი მცდელობის მიუხედავად, თქვენი სამინისტროს შესაბამისი თანამშრომლების დონეზე, ვერაფრის გარკვევა ვერ მოვახერხეთ. უფრო მეტიც, მრავალი დაპირების მიუხედავად, ოფიციალური პასუხის მიღებასაც ვერ მივალწიეთ.

სამწუხაროდ, ბევრმა ჯერ კიდევ ვერ შეიგნო, რომ დაღუპული გმირების სახელების უკვდავყოფაზე ზრუნვა ყველას უპირველესი საქმეა!

დარწმუნებული გახლავართ, თქვენამდე ჩვენს წინადადებას რომ მოელწია, პრობლემა მკვდარი წერტილიდან უეჭველად დაიძრებოდა. ყოველ შემთხვევაში, განსაკუთრებულად გამორჩეულ გმირთა სახელებს მაინც დავადგენდით.

წინასწარ გიხდით მადლობას გამოხმაურებისათვის.

„საერთო გაზეთი“, 31 მარტი, 2010 წ.

ზოგიერთი ამონარიდი თქვენი წარსული საქმიანობის შეფასების საბრალდებულო დასკვნიდან

ბატონო ზურაბ!

გულახდილად გეტყვით, არც კი ვიცი რა ენაზე და რა ტერმინებით გესაუბროთ, რადგან პროფესიით ფიზიკოსს, რომელმაც ამ საქმისათვის ვერ მოიცალეთ, მე, ეკონომისტი კაცი, თქვენთან ფიზიკოსის სასაუბრო ენაზე საუბარს ვერ შევძლებ. ჩემი ცოდნისა და გამოცდილების კაცი, ვერც როგორც ეგრეთ წოდებული პოლიტიკოსის შემფასებლად გამოვდგები, რადგან დათასი არ იყოს, „არ არის ეს ჩემი საქმე“. რაც შეეხება თქვენთან ეკონომიკური ტერმინებითა და დეფინიციებით საუბარს, ძალიან გამიჭირდება, რადგან სამწუხაროდ თქვენ ამ დარგში, დღესაც არ გაგაჩნიათ სათანადო განათლება და ცოდნა. როცა ვამბობ „დღესაც“-ო მახსენდება ჩვენი პირველი პირისპირი შეხვედრა თქვენს კაბინეტში, როცა ქვეყნის უმთავრეს ეკონომიკური პოლიტიკის განმსაზღვრელ სტრუქტურაში, საქართველოს პარლამენტის გადასახადებისა და შემოსავლების კომიტეტის თავმჯდომარის პოსტი გეკავათ. საქართველოს ეკონომიკურ პრობლემებზე საუბრის შინაარსი ნაწილობრივ მაინც რომ გაგეგოთ, რაღაც-რაღაც ახალ ტერმინებს ვიგონებდი. ჩვენი საუბარი უშედეგოდ რომ დამთავრდა, ეს გასაკვირი სულაც არ იყო.

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით გადავწყვიტე, ამ წერილით პოპულარულ ანუ თქვენთვის გასაგებ ენაზე გაგაცნოთ მხოლოდ ზოგიერთი ამონარიდი თქვენი წარ-

სული საქმიანობის შეფასების ჩვენი ვრცელი საბრალდებო დასკვნიდან.

– ყოველგვარი მიკიბვ-მოკიბვის გარეშე ვაცხადებ, რომ თქვენ პირადად ბრძანდებით ქვეყანაში მცირე მეწარმეობის მტერი. გახსოვთ ალბათ, სატელევიზიო კომპანია „იმედის“ არხზე, პირდაპირი გადაცემა რომ მოეწყო მცირე მეწარმეობის პრობლემებზე, ბატონი ჯანრი კაშიას საავტორო პროგრამაში. ჩვენ, მცირე მეწარმეობის ხელშემწყობმა არასამთავრობო ორგანიზაციებმა ვისარგებლეთ რა თქვენი იქ ყოფნით, მთელი ძალებით შევეუტიეთ ხელისუფლებას იმ დანაშაულებრივი ქმედებების გამო, რაც მთავრობას ჰქონდა ჩადენილი მცირე და საშუალო ბიზნესის მიმართ. ამ გადაცემის შემდეგ, მოკლე ხანში, ეს პროგრამა დაიხურა და ჩვენც დაგვიწყეთ დევნა ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. ერთმანეთის მიყოლებით ჯერ კანონი გააუქმეთ მცირე მეწარმეობის შესახებ. შემდეგ ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების დეპარტამენტი დახურეთ. სამინისტროს დებულებიდან და საგადასახადო კოდექსიდან დეფინიცია „მცირე მეწარმეობა“ ააორთქლეთ. ბოლოს კი მცირე მეწარმეობის განვითარების ხელშეწყობის ცენტრის ლიკვიდაცია მოახდინეთ.

შედეგად ის მივიღეთ, რომ დღეს ქვეყნის მცირე მეწარმეობის საკანონმდებლო ბაზაში სრული განუკითხაობაა. სახელმწიფო მართვის არც ერთ რგოლში ერთი საშტატო ერთეულიც კი აღარ არსებობს, რომელსაც ოფიციალურად ევალებოდა მცირე და საშუალო მეწარმეობის პრობლემებზე ფიქრი და ზრუნვა. მაშინ, როცა მსოფლიოში ვერ ნახავთ ქვეყანას, სადაც ეკონომიკის ამ უმნიშვნელოვანესი სექტორის საქმიანობას არ ხელმძღვანელობდეს სპეციალური სამინისტრო, კომიტეტი ან დეპარტამენტი მაინც;

– პრობლემისადმი ამგვარი დამოკიდებულების შედეგად, საქართველოში ყოველ ათას მოსახლეზე 7 მცირე საწარმო მოდის, ხოლო ევროკავშირის ქვეყნებში – 40; მცირე საწარმოების მიერ გამოშვებული პროდუქციის ხვედრითი წილი მთლიან პროდუქციაში საქართველოში 10%-ს არ აღემატება, ევროკავშირის ქვეყნებში კი მისი დონე 55%-ს აჭარბებს. მთლიანი შიდა პროდუქტი ერთ სულ მოსახლეზე, განვითარებულ ქვეყნებში 13 ათასი დოლარია, ხოლო საქართველოში 200-300 დოლარის ფარგლებში მერყეობს. ისმება კითხვა. ასეთ პირობებში რაიმე წარმატებებზე საუბარი უხერხული ხომ არ არის?

– საქართველოს პარლამენტის ეკონომიკური პროფილის კომიტეტების ერთ-ერთ გაფართოებულ სხდომაზე სიტყვით გამოსვლის შემდეგ, თქვენ, მაშინდელმა ფინანსთა მინისტრმა, ხმამაღლა, კატეგორიული ტონით განაცხადეთ: „ბატონო ანზორ, ერთხელ და საშუალოდ გაიგეთ, რომ სანამ მე ფინანსთა მინისტრი ვარ, ამ შენი ფიქსირებული გადასახადის შემოღებას ვერ ეღირსებითო“. დღეს კი რა ხდება? ოპოზიციაში თქვენი გადასვლის შემდეგ „ეს ჩემი ფიქსირებული გადასახადი“ პიარისტვის დაგვირდათ თუ ბოლოს და ბოლოს დარწმუნდით ჩემი პროექტის რეალობაში?

– თქვენ ამტკიცებთ, რომ საკვანძო პოსტებზე თქვენი ყოფნის პერიოდში ქვეყანამ არნახულ წარმატებებს მიაღწია, მაგრამ ფაქტები სულ სხვას ღაღადებენ. სინამდვილეში, სამწუხაროდ, ბევრი მაჩვენებლით საქართველო ისეთი ქვეყნების ჩამონათვალს ლიდერობს, როგორებიც არიან ზიმბაბვე, სუდანი, კონგო, ავღანეთი, სომალი და სხვ. ქვეყანაში უმუშევრობა და სიღატაკე თვიდან თვემდე იზრდება, მატულობს ადრე მოქმედი და ამჟამად დახურული ობიექტების რაოდენობა, მიწის ნაკვეთების დიდი ნაწილი დაუშუშავებელია, ხოლო სოფლები დაცარიელებულია. აღნიშნულის მთავარი მიზეზი ის გახლავთ, რომ სახელისუფ-

ლებო ორგანოების უმაღლესი რანგის თანამდებობაზე ხანგრძლივად ყოფნის პერიოდში თქვენ ვერ ან არ შეიმუშავებთ ქვეყნის გადარჩენის ეკონომიკური პროგრამა.

– კატასტროფული მდგომარეობა ჩამოყალიბდა უშუალოდ თქვენი მოქმედებისა და გავლენის ყველა სფეროში. სახელმწიფოს მიერ და სახელმწიფო გრანტით აღებული საგარეო ვალი 2003 წლის 1775 მლნ აშშ დოლარიდან, 2009 წლისთვის 2925 მლნ აშშ დოლარამდე ანუ 64,8%-ით გაიზარდა და რაც მთავარია, აქედან ერთი ლარიც არ მოხმარდა ტექნოლოგიური პროგრესის დაჩქარებას, წარმოების ორგანიზაციის მოწინავე მეთოდების დაუფლებას, საბაზრო ეკონომიკის მოთხოვნების დონეზე კადრების მომზადებას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას და ხალხის სტაბილურ დასაქმებას.

– სახელმწიფო სტრუქტურებში თქვენი მოღვაწეობის ბოლო, ანუ 2007 წელს, საქართველოს მთლიანმა საგარეო ვალმა 5665 მლნ დოლარი შეადგინა და წინა წელთან შედარებით თითქმის ორი მილიარდი დოლარით გაიზარდა.

– საქართველოს პოსტსაბჭოურ ქვეყნებს შორის, მოსახლეობის ერთ სულზე საგარეო ვალის მოცულობით, პირველი ადგილი უკავია.

– უკიდურესად არასახარბიელო მდგომარეობა ჩამოყალიბდა მთლიანი შიდა პროდუქტისა (როგორც უცვლელ, ისე საბაზისო ფასებში) და საგარეო ვალის ზრდის ტემპების შეფარდების თვალსაზრისით. კერძოდ, 2003 წელს, საგარეო ვალის შეფარდება მთლიან შიდა პროდუქტთან 44,5% შეადგინა, ხოლო 2007 წელს – 75,1%.

– თქვენი საქმიანობის პერიოდში უგულვებელყოფილ იქნა პრივატიზების პროცესის ჩვენეული ხელვა, მსოფლიო გამოცდილება და საქართველოში ყველაფერი ხელაღებით გაიყიდა.

ჩვენი გათვლებით პრივატიზების პროცესიდან ქვეყნის თითო-
ეულ მოქალაქეს უნდა შეხვედროდა 12000 აშშ დოლარის
ღირებულების ქონება, ნაცვლად მიღებული ერთი ვაუჩერისა,
რომლის ღირებულება არ აღემატებოდა 30 აშშ დოლარს. ამით
ხელისუფლებამ, მოსახლეობას შეგნებულად ჩამოართვა უფლე-
ბა თავისი კუთვნილი ადგილი დაეკავებინა ეროვნული კაპი-
ტალბრუნვის სივრცეში, რაც საზოგადოების ყველა წევრის
კეთილდღეობისა და ეკონომიკური დამოუკიდებლობის გარანტი
იქნებოდა.

– თქვენი არასწორი და გაუმართლებელი ეკონომიკური პო-
ლიტიკის შედეგად სახელმწიფოს არ დაუტოვეთ საქმიანობის
პრიორიტეტული სფეროები და ჩამოართვიეთ უფლება არეგული-
როს და მართოს ქვეყანაში მიმდინარე ეკონომიკური პროცესები.

– მსოფლიო საფინანსო ორგანიზაციების არასწორი, გაუმარ-
თლებელი პოლიტიკისადმი თქვენი არაადეკვატური დამოკიდე-
ბულების გამო, სერიოზული ზიანი მიაღდა ჩვენი ქვეყნის ეკო-
ნომიკას. კერძოდ, თქვენ მხარს უჭერდით მათ რეკომენდაციებს,
რომ: თუ ქვეყანას ამა თუ იმ საქონლის წარმოება იმაზე ძვირი
უჯდება, ვიდრე იგი მსოფლიო ბაზარზე ღირს, ასეთი საქონე-
ლი მან არ უნდა აწარმოოსო. ე. ი. გამართლებულად მიგაჩნ-
დათ საქართველოში მარცვლეული კულტურებისა და ქართული
მევენახეობის უნიკალური ჯიშების ამოძირკვა. საქართველოს
ეკონომიკას მწარმოებელი ანუ დოვლათის შემქმნელის ნაცვ-
ლად, პრიორიტეტი უნდა აელო მომხმარებელი საზოგადოების
ჩამოყალიბებაზე და ა. შ.

– სპეციალური განხილვის საგანია გახმაურებული თურ-
ქული კრედიტის თემა. კერძოდ, უხეშად იყო დარღვეული მი-
სი განაწილების წესი; იგი არ მოხმარდა მცირე და საშუალო
ბიზნესის განვითარებას; არ დამყარდა კონტროლი კრედიტის

დაბრუნების მექანიზმის შემუშავებაზე; პრობლემის შესასწავლად შექმნილი სპეციალური საპარლამენტო კომისიის ვრცელი დასკვნა და რეკომენდაციები განხილვის გარეშე აღმოჩნდა პარლამენტის არქივში!

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, დღევანდელი თქვენი ამბიციები ჩემთვის გაუგებარია. უფრო მეტიც, ორჯერ ფინანსთა მინისტრად და საკმაოდ ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მთავრობის თავმჯდომარედ ყოფნისას, სათანადო ცოდნა, გამოცდილება და თვისებები რომ გქონოდათ, ქვეყანა დღევანდელ მდგომარეობამდე არ მივიდოდა.

და ბოლოს, ერთი შეკითხვაც. მიგაჩნიათ თუ არა კატასტროფად ის, რაც ამ დღეებში ქვეყნის ყოფილმა ფინანსთა მინისტრმა, პროფესორმა დავით იაკობიძემ რომ განაცხადა: “საქართველოს საგარეო ვალი ერთ სულ მოსახლეზე უკვე 20000 აშშ დოლარს აღწევს, ანუ თითოეულ ოჯახს საშუალოდ უკვე 60-80 ათასი აშშ დოლარი ვალი აქვს და თუ აცნობიერებთ ამაში თქვენს პასუხისმგებლობას?”

P.S. ტრადიციას არ დავარღვევ და ამ წერილსაც ჩემებურად დავასრულებ. თუ რომელიმე საკითხში არ მეთანხმებით ან სხვა მოსაზრება გაგაჩნიათ, თანახმა ვარ შეგხვდეთ თქვენთვის მოსახერხებელ ნებისმიერ დროს და პირისპირ, თუნდაც ჟურნალისტების თანდასწრებით გავარკვიოთ სიმართლე.

*გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“,
24 აპრილი, 2010 წ.*

„ოდონდ ქართულად ეკლასაზრკოთ“

შენ, ჩვენი სუნთქვის დიდო ალამო,
შენ, ჭირთა ჩვენთა ტკბილო მალამო,
შენ, კირო ჩვენთა ქვათა და კირთა,
შენ ერთი შემრჩი სამარის პირთან.

ირაკლი აბაშიძე

„სჯობს გვიან, ვიდრე არასდროს“ პრინციპიდან გამომდინარე, გადავწყვიტე, ზოგიერთი მოსაზრება გაგიზიაროთ, ერთ ძალზე საჭირო და აუცილებელ წიგნთან დაკავშირებით, რომელსაც „ეკონომიკის ენციკლოპედიური ლექსიკონი“ ჰქვია (თბილისი, 2005). ამ უპრეცედენტო გამოცემის (10 000-მდე ტერმინი, 822 გვერდი) დადებით მხარეებზე და ნაკლოვანებებზე მსჯელობა სრული მოცულობით, საგაზეთო სტატიისაში არ გამოგვივა. მათ შესახებ უფრო საინტერესო და შედეგიანი საუბარი მექნება ამ პრობლემატიკით დაინტერესებულ სპეციალისტებთან. აქედან გამომდინარე, ფართო საზოგადოების სამსჯავროზე გამომაქვს მხოლოდ რამდენიმე შენიშვნა და მოსაზრება, რომელთა გათვალისწინება ჩვენი აზრით უფრო მომგებიანს გახდის წიგნის შემდგომ გამოცემას.

ვიდრე უშუალოდ საქმეზე გადავალ, თავს უფლებას ვაძლევ, გაგაცნოთ ამონარიდი ჩემი ერთ-ერთი სტატიიდან „საყოველთაოდ, ხმამაღლა სათქმელი“ (გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“, ივლისი, 2001 წ).

„კაკაბეთის ზარების“ შემოკვრის დრო დადგა სრულიად საქართველოში სახელმწიფო ენის – უნიკალური და განუმეორებელი

ჩვენი დედაენის მეორეხარისხოვან ენად გადაქცევის საშიშროების გამო. დღეს, თუ ვინმეს თავის წარმოჩინება უნდა განსწავლულობით, საუბარში უცხო სიტყვების ორომტრიალით იწონებს თავს. სხვა დარგებში რა ხდება, არ ვიცი, მაგრამ ქართული ეკონომიკური ტერმინოლოგია კატასტროფულად ჩამორჩა მოთხოვნებს: თუ ქვეყანამ ამა თუ იმ მეცნიერებაში თავისი ეროვნული ტერმინოლოგია მაქსიმალურად არ დაამკვიდრა, მაშინ ამ ქვეყნის ენაზე სამეცნიერო ნაშრომების შექმნა თანდათან დაკარგავს აქტუალობას. არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ ქართული მეცნიერების მამებმა, თბილისის უნივერსიტეტის დაარსების პირველი დღეებიდანვე მეცნიერების ყველა დარგში ქართული ტერმინოლოგიის შემოღებას და დამკვიდრებას მიანიჭეს სწორედ უპირველესი მნიშვნელობა. პირადად გახლავართ მოწმე იმ დისპუტებისა, რომლებზეც ქართული ეკონომიკური აზრის აღიარებული ლიდერები წლების განმავლობაში როგორი პრინციპულობით ბჭობდნენ და დაობდნენ თითოეული ეკონომიკური ტერმინის დამკვიდრების აკარგვანობასა და მნიშვნელობაზე. თუ ეს მექანიზმები სასწრაფოდ არ ამუშავდა, მაშინ ქართული სამეცნიერო ენა დაკარგავს ფუნქციას და ის მხოლოდ სასაუბრო, საყველპურო ენა გახდება. ამას შედეგად ის მოჰყვება, რომ მშობლიურ ენაზე ლექსიც აღარ დაიწერება, ბავშვებისათვის მშობლიურ ენაზე საშუალო განათლების მიღება აზრს დაკარგავს და ის დაგვემართება, რაც უკვე დაემართა ჩვენზე ათჯერ და ასჯერ უფრო დიდ ქვეყნებს. ამ ქვეყნებში ჯერ კიდევ შემორჩენილ თითო-ოროლა მშობლიურენოვან სკოლებში ბავშვების შეყვანა არაპრესტიჟულად და ჩამორჩენილობის ღონის განშსაზღვრელ კრიტერიუმად ითვლება.

თუ საგანგებო ღონისძიებები არ გატარდა, ჩვენი წინაპრების მრავალსაუკუნოვანი თავგანწირვა და დღევანდლამდე მოტანილი „ჩვენი ენა ქართული“ ისტორიის კუთვნილება გახდება“.

პრობლემისადმი ამ განწყობას და დამოკიდებულებას დღესაც ვინარჩუნებ და ამიტომ განსახილველი წიგნის ფონზე გავხილავ და გამოვთქვამ რამდენიმე მოსაზრებას, რომლებიც გაამართლებენ სტატიის სათაურს.

1. ლექსიკოგრაფიაში ღრმად ჩახედულის არავითარი პრეტენზია არ გამაჩნია (თუმცა, თუნდაც ოჯახური მდგომარეობის გამო, გაცილებით მეტი მომეთხოვება), მაგრამ წიგნში მოტანილი ძალზე ბევრი ტერმინი (თითქმის ყველა გვერდზე), ქართულად ასე რომ არ უნდა იწერებოდეს, ამას მტკიცება ან განმარტება არ სჭირდება. აი, ზოგიერთი მათგანიც:

„ავიზო გზავნილების შემოსავლის შესახებ“,

„ანგარიში ბანკისა ბლოკირებული“.

„ანგარიში ბროკერის ფინანსურ და ოპერატიულ საქმიანობაზე ერთიანი“.

„აპარატი სახელმწიფო“.

„აღრიცხვა ვაჭრობაში საქონლის რეალიზაციისაგან ამონაგებისა“.

„ბაზარი ტარიფებისა ერთიანი“.

„ბაზარი არასრულყოფილი არასრულყოფილი კონკურენციისა“.

„ბაზარი სასესხო კაპიტალისა პარალელური“.

„ბაზარი შემდგომი ფასიანი ქაღალდებისა“.

„ბალანსი საგადასახადო მიმდინარე ოპერაციებზე“.

„ბირჟა საერთაშორისო ფინანსმურ-ფიუჩერსული ლონდონისა“.

„გადამხდელები გადასახადებისა მემკვიდრეობასა და ჩუქებაზე“.

„გამოკვლევა შერჩევითი მოსახლეობის შემოსავლებისა“.

„განაკვეთი ცენტრალური ბანკის განაღდებისა“.

„გარემო ბაზრისა დინამიკური“.

„გეგმა ფასიანი ქაღალდების პორტფელის მუდმივი ღირებულებისა“.

„ორგანიზაცია შრომისა მეცნიერული“.

„ორგანიზაცია არაკომერციული ოჯახური მეურნეობის მომსახურე“.

„საზღაური შრომისა დამატებითი“ და ა.შ. და ა.შ.

სიტყვათა ასეთ წყობას არავითარი გამართლება რომ არ აქვს ეს ერთია, ხოლო მეორე და მთავარი ის არის, რომ ასეთ ლაბირინთებში საჭირო ეკონომიკური ტერმინის განმარტებას, რა თქმა უნდა, ეკონომიკის ენციკლოპედიურ ლექსიკონში ვერ მიაგნებ. სანიშნო მაგალითად გამოდგება საყოველთაოდ ცნობილი და მიღებული გამოთქმა (ტერმინი) „შრომის მეცნიერული ორგანიზაცია“. სამწუხაროდ ამ ტერმინის განმარტება წიგნში მოცემული არ არის. სამაგიეროდ განმარტებულია ცალკეულ სიტყვათა ისეთი კრებული, როგორიცაა „ორგანიზაცია შრომისა მეცნიერული“, ან კიდევ ქართულად გამოთქმული რომელი ტერმინის განმარტებად გამოდგება სიტყვათა ნაკრები: „გეგმა ფასიანი ქაღალდების პორტფელის მუდმივი ღირებულებისა“ და სხვა და სხვა.

თუმცა, აღსანიშნავია, რომ ცალკეულ, იშვიათ შემთხვევებში, ესა თუ ის ტერმინი ან საყოველთაოდ აღიარებული ორგანიზაციის დასახელება, წიგნში სწორადაა მითითებული. მაგალითად „ამერიკის საფონდო ბირჟასთან არსებული ანგარიშსწორების პალატა“. კიდევ კარგი, რომ ასეთი გამონაკლისებიც არსებობს, თორემ სხვა შემთხვევაში ამ ორგანიზაციის დასახელება, ალბათ, ასეთი სახით იქნებოდა წარმოდგენილი, „პალატა ანგარიშსწორებისა საფონდო ბირჟასთან არსებული ამერიკაში“.

2. წიგნის მისასაღებელ სიახლეს წარმოადგენს ის, რომ მასში „პირველად შეტანილია ქართველ სწავლულ ეკონომისტთა – ეკონომიკის მეცნიერების დოქტორების ძირითადი ბიოგრაფიული ცნობები“. ასეთ პირობებში არავითარი გამართლება

არ აქვს და დანაშაულის ტოლფასი ქმედებაცაა იმ პიროვნების ბიოგრაფიული ცნობების შეტანა ეკონომიკის ენციკლოპედიურ ლექსიკონში, რომელიც ზემოთ აღნიშნულ პარამეტრს არ აკმაყოფილებს. მით უმეტეს, როცა ესა თუ ის პიროვნება ამავე წიგნში გამოქვეყნებული ეკონომიკის მეცნიერებათა დოქტორთა სიაშიც არ არის შეყვანილი.

3. როგორც ზემოთ დაგპირდით, სტატიის სათაურიდან გამომდინარე, გავბედავ და ვიტყვი, რომ ქართული ენის გადარჩენის პრობლემა, სხვებთან ერთად თავის თავზე უნდა აიღოს ქართულმა რადიომ და ტელეარხებმა. როგორ? აი, ასეთი თანმიმდევრობით:

- დაუყოვნებლივ უნდა აღდგეს და შეიქმნას ისეთი პროგრამები, როგორებიც იყო მაგალითად ლევან ღვინჯილიას პოპულარული პროგრამა ან I არხის გადაცემებს შორის ხშირი მოკლემოკლე ჩართვები, რომლებიც ლაკონურად განმარტავდნენ ამა თუ იმ სიტყვის ან გამოთქმის სწორ და არასწორ ფორმებს.

- სამწუხაროდ დღეს ქვეყანაში ყველაზე პოპულარული პიროვნებები არიან მინისტრები, პარლამენტარები და სხვა სახელმწიფო ჩინოვნიკები. ამიტომ რადიო-ტელევიზიებმა კვირის განმავლობაში უნდა მოაგროვონ მათი საჯარო გამოსვლებიდან მახინჯი ფრაგმენტები და კვირის რომელიმე წინასწარ დათქმულ დღეს და დროს მოსახლეობას წარუდგინონ მათი შედეგების კოლაჟი სათანადო კომენტარით. ასეთ გადაცემებში განსაკუთრებული ადგილი უნდა დაეთმოს აგრეთვე ქართულ ენაში მახვილის სწორად დასმის პრობლემასაც. მოგეხსენებათ, ზოგიერთ უცხო ენაში მახვილი კეთდება სიტყვის ბოლო ხმოვანზე, ხოლო ქართულში – სიტყვის პირველ ხმოვანზე, დარწმუნებული ვარ, ზოგიერთს ჰგონია, რომ მახვილის უცხო ენის პრინციპით დასმა მათ განსწავლულობაზე მიუთითებს. მე კი პირიქით ვფიქ-

რობ. მაგალითად, ქალბატონ სალომე ზურაბიშვილს უცხო ენების ცოდნაში ბევრი ვერ გაეჯიბრება, მაგრამ მან ინტენსიური მუშაობის შედეგად იმდენად დახვეწა ქართული საუბარი, რომ ანალოგიურ შეცდომებს პრაქტიკულად აღარ უშვებს.

სამწუხაროდ, განსაკუთრებით ეს პრობლემა პირველ რიგში მოსაგვარებელი აქვს უძრავლესი ტელეარხის პროგრამების წამყვანებს.

- თავს უფლებას ვაძლევ ვურჩიო ტელე-რადიო ჟურნალისტებს, რომ ჩვეულებრივი მსმენელისათვის აღსაქმელად უფრო ადვილია ნორმალური ტონალობითა და სიჩქარით მიწოდებული ინფორმაცია, ვიდრე „გაქცეული“ და მოვალეობის მოსახდელი რაღაც სიტყვების კორიანტელი.

- სრული სამეურნეო ანგარიშის პრინციპით უნდა შეიქმნას ქართული ენის დაცვის პოლიცია (ეს ტერმინი, რა თქმა უნდა, პირობითია), რომელსაც უფლება ექნება უმაღლესი დონის ფულადი საჯარიმო სანქციები გამოიყენოს მათი მისამართით, ვინც აბუჩად იგდებს მშობლიურ ენას და სარეკლამო დაფებს, რეკლამის სხვა ფორმებს გაუგებარს ხდის. ქართული ველოსიპედის გამოგონება საჭირო არ არის. არსებობს შესაბამისი კანონი და ვაიძულოთ, ვისაც ეს ეხება, დაიცვას კანონის მოთხოვნები.

*გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“,
28 სექტემბერი, 2007 წ.*

და წერილი „მწერალ“ ლაშა ბულაძეს!

ეკლათერს აქვს საზღვარი, თვით თვალსაზრისსაც კი!

ბატონო ლაშა,

გერქვას მწერალი და პრეტენზიაც გქონდეს, ხშირად ქართველ მწერალთა ნაწარმოებების აკარგიანობის დამდგენი პრემიების მიმნიჭებელი ჟიურის ან კომისიის თავმჯდომარეობას იბრალედე, ეს უდიდესი პასუხისმგებლობაა (ქართულ რადიოში თქვენი მოღვაწეობა საუბრის სხვა თემაა). ჩვენ, ქვემოთ ხელმომწერნი, მწერლები არ გახლავართ და ამდენად თავს უფლებას ვერ მივცემთ და შეიძლება კომპეტენციაც არ გვეყოს, შეგაფასოთ როგორც „მწერალი“. სამაგიეროდ, იმის თქმის უფლება და, რაც მთავარია, ვაღიარებულება გაგვანია, რომ რამდენიმე სიტყვით საზოგადოებას ნაწილობრივ მაინც გავაცნოთ თქვენი, ანუ „მწერალ“ ლაშა ბულაძის პიროვნება და მოქალაქეობრივი მრწამსი.

ეს გადაწყვეტილება მიგვადებინა ჟურნალ „ლიბერალის“ 2010 წლის აგვისტოს ნომერში რუბრიკით – „თვალსაზრისი“ გამოქვეყნებულმა თქვენმა მორიგმა „შედეგმა“, რომლის სათაურია „მიყვარს – არ მიყვარს“. ადამიანი თავისუფალია სიყვარულის ან სიძულვილის არჩევანში. ამის უფლება, რა თქმა უნდა, თქვენც გაქვთ, მაგრამ ამ პრობლემასთან დაკავშირებით, საკუთარი აზრის გამოთქმისას სერიოზული დაფიქრება გმართებთ. თქვენ ხაზგასმით დაადასტურეთ, რომ ბევრ სხვა რამესთან ერთად არ გიყვართ „ქართული ისტორიული რომა-

ნები“, „ჩოხოსნები“, „პანთეონები“, „ქართველების მიერ შესრულებული რუსული რომანები“ და სხვა. სამაგიეროდ ძალიან გიყვართ „ექიმებთან მისვლა“, „სხვისი პირადი წერილების კითხვა“, „ადეკვატური მიტინგები“ და ა.შ. თურმე, „სვეტების წერა“ (გაუგებარია რაზეა ლაპარაკი), კიდეც გიყვართ და კიდეც არ გიყვართ.

ჩვენ, ქაქუცა ჩოლოყაშვილის სახელობის სრულიად საქართველოს ჩოხოსან რაინდთა დასის წევრები, ჩვენი ქვეყნის წინაშე დამნაშავეებად ვგრძნობთ თავს, რათა დროულად არ გაგებინეთ პასუხი იმისთვის, რომ ქორწინების დამეს „ლოგინში შეუძვერით“ თამარ მეფეს... საგანგებოდ უნდა გამოვხმაურებოდით თქვენს „პოპულარულ“ ნაწარმოებში – „ოქროს ხანა“ მიმოფანტულ ბილწსიტყვაობისა და უნიკალური ქართული ენის დამახინჯების ფაქტებს.

კიდეც ბევრ რამეზე დავხუჭეთ თვალი იმის იმედით, რომ ახალგაზრდა კაცია და იქნებ დაღვინდესო. საქვეყნოდ ვაცხადებთ, რომ მწარედ შევცდით!

დავუბრუნდეთ თემას თქვენი სიყვარულისა და სიძულვილის თაობაზე. თქვენ შეიძლება გიყვარდეთ ან არ გიყვარდეთ რომელიმე ერთი ან რამდენიც გნებავთ ჩოხოსანი, მაგრამ ზოგადად ჩოხოსნების ინსტიტუტის არსიყვარულის ასეთი ფორმით გამოხატვის უფლება არა გაქვთ. ნუთუ არ განსოვთ, რომ თავის დროზე ქართველ ჩოხოსანთა მოძრაობის სათავეებთან იდგნენ კონსტანტინე გამსახურდია, ვახტანგ კოტეტიშვილი, ალექსანდრე აბაშელი, პავლე ინგოროყვა და ერის სხვა ღირსეული შვილები. დარწმუნებული ვართ, თქვენ ისიც არ იცით, რომ ქართველ ჩოხოსანთა საპატიო წევრები ბრძანდებიან ჩვენი ცოცხალი კლასიკოსები ჭაბუა ამირეჯიბი და რეზო ჩხეიძე. გვანტერესებს, რომელიმე მათგანზე აცილება ხომ არა გაქვთ?

რა თქმა უნდა, თქვენ წაკითხული არა გაქვთ ჩოხოსანთა ფიცი, სადაც თეთრზე შავად წერია:

„მწამს ღმერთი და ვალიარებ ათ მცნებას.

ვარ საქართველოს შვილი, ვიცავ სამშობლოს და ვემსახურები ღვთის საქმეს.

პატივს მივაგებ ჩვენს დიდ წინაპრებს და ვლოცულობ მათთვის.

ვალიარებ, რომ მტკიცე და მრავალშვილიანი ოჯახი არის ერის და ქვეყნის სიძლიერის საფუძველი.

აღვზრდი ჩემს შვილებს სულიერი, ეროვნული და ზნეობრივი ღირებულებების დამცველად.

ვიშროებ და ვიღვაწებ ერთიანი, ძლიერი ქართული სახელმწიფოსთვის.

ღვთის მაღლით, მჯერა ღვთისმშობლის წილხვედრი საქართველოს მომავლისა“.

დარწმუნებული ვართ, ალბათ, ერთხელაც არ ჩაგვარდნიათ ხელში ჩვენი ყოველკვარტალური ჟურნალის „რაინდის“ რომელიმე ნომერი, რომ თვალი მაინც გადაგველოთ ჩოხოსანთა დასის მიერ ამა თუ იმ დროის მონაკვეთში ჩატარებული ღონისძიებების ჩამონათვალისთვის, რაც ქრონიკის სახით დართული აქვს ჟურნალის ნებისმიერ ნომერს. ობიექტური და ნეიტრალური პიროვნებებისგან ბევრჯერ გვსმენია, ანალოგიური ღონისძიებების ჩატარებას სამინისტროც კი ვერ მოახერხებდაო.

ჩოხოსნებს საამაყოდ ისიც გვეყოფა, რომ ჩვენს მოძრაობას ქაქუცა ჩოლოყაშვილის სახელობის სრულიად საქართველოს ჩოხოსან რაინდთა დასის სახელწოდება **საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II** დაარქვა.

სხვას ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, არც ამ ახირებას ჩავითვლით ორიგინალობაში, როცა ამბობთ: „ექიმებთან სია-

რული მიყვარსო“, საკითხის ბოლომდე გარკვევისთვის იქნებ გვითხრათ, სექსოპათოლოგის გარდა, კიდევ რომელი პროფილის ექიმთან სიარული „გისწორდება“? ჩვენში დარჩეს, ლაშა, და მაინცდამაინც კაცური მოქმედება არც „სხვისი პირადი წერილების კითხვის სიყვარულია“.

ზემოთ მოგახსენეთ, რომ ვერ გავიგეთ, გიყვართ თუ არ გიყვართ „სვეტების წერა“.

ერთი სიტყვით, ლაშა ბატონო, თუ თქვენს თავს მწერალს უწოდებთ, კეთილი და პატიოსანი. ეს თქვენი საქმეა.

ქართველ ჩოხოსანთა სახელით:

**ვაჟა ავალიშვილი, ანზორ გაბუსაძია,
თენგიზ ბაჩჩილაძე, ბადრი გვილაშვილი,
ჯუმბარ ლეჟაშვილი, შამგი საყვარელიძე,
ზაალ სისხარულიძე, გივი შავჭავჭავაძე.**

*გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“,
28 აგვისტო, 2010წ.*

ენა გადავირჩინოთ, ქართველებო!

2010 წლის 16 ოქტომბერს ეროვნული ბიბლიოთეკის საკონფერენციო დარბაზში დაფუძნების შემდეგ პირველად შევიკრიბეთ „დედა-ენის საზოგადოების“ კომისიის წევრები, ფრიად ავტორიტეტული და მშობლიური ენის ჭეშმარიტად გულშემატკივარი ადამიანები – ზაზა გაჩეჩილაძე, თამაზ კვაჭანტირაძე, ვია (გიორგი) ნიჟარაძე, მანანა გიგინეიშვილი, ლევან ჩიქვანია, ლევან ღვინჯილია, ვახტანგ როდონია, რისმაგ გორდეზიანი, სოსო ცისკარიშვილი, შუქია აფრიდონიძე, ავთანდილ არაბული, მარიკა ოძელი, თინათინ მარგალიტაძე, გუჯა მაკარიძე, თამაზ ებანოძე, თქვენი მონამორჩილი ანზორ ბაბუხაღია და სხვები... იყო დიდი სჯა-ბაასი იმაზე, თუ როგორ ვუშველოთ ყველამ ერთად, როგორ გადავარჩინოთ გლობალიზაციის აგრესიულ მოძალებებს ჟამს ჩვენი ენა – ქართული, რამეთუ ასეთ პირობებში, სწორედ მცირე ერები ზარალდებიან ყველაზე მეტად.

კომისიის წევრებმა ერთხმად მივიღეთ „დედა-ენის დაცვის მანიფესტი“, რომელშიც ვკითხულობთ:

„გლობალიზაციის ხანაში ქართული ენა დადგა დამახინჯების, გადაგვარების, დაკნინებისა და განადგურების საფრთხის წინაშე. იგი წალეკა ბარბარიზმებმა, კალკამ, მიბაძვამ და ასევე სინტაქსურმა სიმახინჯეებმაც. ენა ერის ბურჯია და იგი შველას საჭიროებს.

დადგა დრო, რომ ამოქმედდეს ზეპარტიული, პოლიტიკურად მიუკერძოებელი, ზოგადეროვნული დაწესებულება, რომელიც იზრუნებს ენის სიწმინდის შესანარჩუნებლად, მის გადასარჩენად და გასაძლიერებლად.

მან უნდა მოიზიდოს ქართული ენის სპეციალისტები (ენათმეცნიერები, ფილოლოგები), რომლებიც შეიმუშავენ ქართული ენის გადარჩენისა და შემდგომი განვითარების კონცეფციას; შექმნიან და მუშაობაში ხელს შეუწყობენ სხვადასხვა მიმართულებით სათანადო ლექსიკისა თუ ტერმინოლოგიის დარგობრივ

კვლევით ცენტრებს, გააღრმავებენ ქართული ენისა და სწორი მეტყველების საჯარო პროპაგანდას ტელევიზიის, რადიოსა თუ პრესის მეშვეობით, სათანადო დარგობრივი ლექსიკონების, სახელმძღვანელოების, სამახსოვრო ბუკლეტებისა და სხვა თვალსაჩინო მასალის გამოქვეყნება-გავრცელების გზით.

მან ხელი უნდა შეუწყოს საგანგებოდ დაფინანსებული პროგრამების ხორცშესხმას ქართული ენის მასწავლებლების მომზადება-გადამზადების მიზნით.

სასწრაფოდ უნდა შეიქმნას ხანგრძლივვადიანი კომპლექსური გეგმა სახელმწიფო დონეზე, რათა დროულად გამოფხინზლდეთ და დავიცვათ ქართული, როგორც სახელმწიფო ენა.

გადავარჩინოთ ენა და ენა გადავვარჩინოთ ჩვენ.“

— ყველაფერი, თითქოს, კარგად არის ნათქვამი მანიფესტში, თუმცა, ჩემი აზრით, პირველ რიგში აუცილებელია შეიქმნას სათანადო დოკუმენტი, რომელიც დააკანონებს, რომ „დედა-ენის საზოგადოება“ არის ზეპარტიული, პოლიტიკურად მიუკერძოებელი, ზოგადეროვნული დაწესებულება და მისი რეკომენდაციები და გადაწყვეტილებები სახელმძღვანელო და დაუყოვნებლივ შესასრულებელია ქვეყნის საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების ნებისმიერი შტოსათვის, აგრეთვე არასამთავრობო და კერძო იურიდიული და ფიზიკური პირებისათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩასატარებელი უზარმაზარი სამუშაო ფუჭი გახდება, ანუ ვერანაირ შედეგს ვერ მივალწევთ.

ამასთან, აუცილებელია, რომ ხელისუფლება ჩაერთოს ამ საშვილიშვილო საქმეში. იმ „ავადსახსენებელი“ კომუნისტების დროს, ასეთ საქვეყნო საკითხებს, როგორც წესი, მთავრობის თავმჯდომარე ედგა სათავეში. პრობლემას აქტუალობა არ დაუკარგავს და ახლაც დედაენა გვყავს მისახელი, რომლის გადარჩენამაც მთლიანად ჩვენი ერი უნდა გადაარჩინოს!

*გაზეთი “საქართველოს რესპუბლიკა”
19 ოქტომბერი 2010 წ.*

ზომილი ებოქა უფრო რეკნის ეურნალისტებს?

მქონდა პატივი დავსწრებოდი ცნობილი ჟურნალისტის თეიმურაზ ქორიძის ახლახან გამოსული წიგნის „საუბრები ჟურნალისტისტიკაზე“ პრეზენტაციას, რომელიც წმინდა სამების საკათედრო ტაძრის ახალგაზრდულ ცენტრში გაიმართა 19 დეკემბერს. ქართული საზოგადოების თვალსაჩინო წარმომადგენლები ერთმანეთს ეჯიბრებოდნენ ბატონი თეიმურაზის ჟურნალისტური საქმიანობის სამართლიან, დამსახურებულ ქებაში. რა თქმა უნდა, იყო წიგნის მისამართით გამოთქმული გარკვეული მეგობრული შენიშვნებიც. სხვაგვარად, შეხვედრა აზრს დაკარგავდა, რადგან მხოლოდ ქება-დიდებათ წინ ვერ წავალთ.

წიგნის პრეზენტაციაზე ჩემი მოსაზრება არ გამომითქვამს იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ წაკითხული არ მქონდა. ახლა კი, თავს უფლებას ვაძლევ მოგახსენოთ რამდენიმე მოსაზრება, რომელიც დარწმუნებული ვარ, მომავალში სასიკეთოდ წაადგება ჩვენს ძველგაზრდებს და ახალგაზრდებს.

ის, რომ ბატონი თეიმურაზი თავისი საქმის ოსტატია, აქვს აქტუალურ მოვლენათა ობიექტური შეფასების უნარი, არის ქართული ენის ნორმების ხმალამოლებული დამცველი და ა. შ და ა. შ., ამაზე ამჟამად მკითხველის ყურადღებას არ შევამჩნევ. გადავალ პირდაპირ საქმეზე და „მოყვარეს პირში უძრახეს“ პოზიციიდან, გაახლებთ ჩემს რამდენიმე მოსაზრებას.

ბოლო დროს, მოდაში შემოვიდა სიტყვა „პირველის“ წამდაუწუმ უადგილო და უაზრო გამოყენება ყველა ასპექტში – (ჩვენ „პირველები“ გეტყვით, „პირველად“ საქართველოს ისტორიაში და ა. შ.), ხშირად ისეთ შთაბეჭდილება რჩება, თითქოს

საქართველო, ახლა, XXI საუკუნის დასაწყისში შეიქმნა. ისინი, ვინც ამ გამოთქმებით ხშირად მანიპულირებენ, ცდილობენ ხაზი გადაუსვან წარსულს, თუნდაც უახლოესს, რომელიც ბევრ ჩვენგანს, გვინდა თუ არ გვინდა, კარგად ახსოვს.

ეს ზოგადად.

ასეთი შესავლის შემდეგ, ნიმუშად, უკომენტაროდ გთავაზობთ მხოლოდ რამდენიმე, ფრიად საკამათო ამონარიდს ბატონ თეიმურაზ ქორიძის ხსენებული წიგნიდან.

– კომუნისტური რეჟიმის პირობებში, „წურნალისტიკის პოპულარობა დამოკიდებული იყო არა პიროვნების ნიჭზე, უნარზე, ცოდნაზე ან თუნდაც, სიმამაცეზე, არამედ... ყოვლისმცოდნე პარტიაზე – პოპულარული იყო ის, ვისაც პარტია დაავალებდა ყოფილიყო პოპულარული“ (გვ. 11).

– „საქართველოში არც მაშინ და არც დიდი ხნის შემდეგ არ არსებობდა... სრულფასოვანი წურნალისტური სკოლა, სადაც მსმენელებს დამოუკიდებელ აზროვნებას, ნააზრევის ქალაქზე სწარტად და გასაგებად გადატანის კულტურას ასწავლიდნენ (გვ. 17).

– „მმართველობის საბჭოთა პარტიულმა სისტემამ გარყვნა წურნალისტებიც, მწერლობაც, ზნეობაც და ასე შევეგებეთ თავისუფალ საქართველოს (გვ. 24).

– „თითქოს უცნაურია, მაგრამ XXI საუკუნის დასაწყისშიც კი, საქართველოში არ არსებობდა არც ერთი, ვიმეორებ, არც ერთი გაზეთი, რომელიც ენობრივი თვალსაზრისით არ სცოდავდა. სცოდავდა კი არა, ქართული სალიტერატურო ენისადმი პრესის დამოკიდებულება, უბრალოდ, მკრეხელურიც კი იყო. გულახდილად რომ ვთქვა, პრესაში გამოქვეყნებული ამგვარი ტექსტებისთვის სახელის დარქმევა ძალიან მიჭირს. ეს იყო რაღაც უფრო მეტი, ვიდრე, ზოგადად, უვიცობა, უპასუხისმგებ-

ლობა, ან საქმისადმი უსინდისო დამოკიდებულება“ (გვ. 70).

თავს უფლებას ვაძლევ გაგაცნოთ კიდევ ერთი ამონარიდი ბატონი თეიმურაზის ისტორიული ინტერვიუდან, ყველა ნორმალური ადამიანისათვის პატივსაცემ პიროვნებასთან, ქალბატონ ნინო გეგეჭკორთან (ლ. ბერიას მეუღლე), რომელიც გვორჩევს, რომ „შეიძლება, რა თქმა უნდა, არ გიყვარდეს კაცი (საუბარია ი. სტალინზე, ა. ბ.) მაგრამ მასზე ასეთი ტონით წერა არ შეიძლება, თუნდაც ყველაფერი ის, რასაც ამბობენ, მართალი იყო, ქართველს მაინც არ შეეფერება სტალინის ასე ლანძღვა – ასეა თუ ისე, იგი მაინც ქართველი იყო. თუ გასალანძღია, გალანდლოს სხვამ, ჩვენ ნუ გამოვიჩენთ ინიციატივას...“ (გვ. 104).

ვფიქრობ საგულისხმო და გასათვალისწინებელი არგუმენტია, ბატონო თეიმურაზ, რადგანაც ქართულ ჟურნალისტიკაზე ასეთი ტონით წერა არ შეიძლება!

*გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“.
29 დეკემბერი, 2010 წ.*

შეგვრებანებს შავი ჩონა მოგვიხლება!..

თბილისში, ვაკეში, ჭავჭავაძის გამზირზე რა ნაირ-ნაირ მაღაზიებს არ შეხვდებით, მაგრამ, ამ ცოტა ხნის წინათ გახსნილი „სამოსელი პირველი“ აშკარად გამოირჩევა თავისი მნიშვნელობით.

მაინც, რაშია საქმე?!

ამ მაღაზიაში იყიდება ქართული ეროვნული სამოსი თავისი ყველანაირი აქსესუარით. მაგალითად, აქ შეიძლება შეიძინოთ (გნებავთ, შეუკვეთოთ კიდეც) ჩოხები, ახალუხები, ქართული ნაციონალური კაბები, თავსამკაულები, ქამარ-ხანჯლები, ხმლები და ასე შემდეგ...

ბევრი თბილისელი, მეტადრე უფროსი თაობა, ცხადია, აღაფრთოვანა ასეთმა მაღაზიამ. მაგალითად, ჩვენი შესანიშნავი კოლეგა და ცნობილი ეკონომისტი, ჩოხოსანი ანზორ ბაბუხაძე რედაქციაში გვეწვია, გვიამბო ამ, ასე ვთქვათ, „ეროვნული მაღაზიის“ შესახებ და შემდეგ დაუმატა:

– ამ მაღაზიაზე რომ ვსაუბრობთ, მინდა, თქვენი გაზეთის საშუალებით, საყოველთაო განხილვისთვის მკითხველს შევთავაზო ერთი კონკრეტული წინადადება, რომელიც ზოგადად შეეხება ქართული ნაციონალური სამოსის ტარების შემდგომი პოპულარიზაციისა და ცხოვრების წესის გარკვეულ და აუცილებელ ნორმად დამკვიდრებას:

საქართველოს დამოუკიდებლობის დღეს, ანუ 26 მაისს, ვინც კი ქართულ ეროვნულ ტანსაცმელს იცვამთ კონცერტებზე, რიტუალურ სიტუაციებში, ცალკეულ საზეიმო დღეებში ან ღონისძიებებზე და, რა თქმა უნდა, ყველა ჩოხოსანი, ასაკის

მიუხედავად, ამ სამოსში გამოწყობილნი, წინასწარ დათქმულ ღროს, შვეიკრიბოთ გარკვეულ ადგილას და ქართულ ეროვნულ სამოსში გამოწყობილებმა მასობრივი მსვლელობით პატივი მივაგოთ ჩვენს წმინდა ადგილებს. ღონისძიებას განსაკუთრებით ფასს მიანიჭებს მსვლელობაში ბავშვებისა და ახალგაზრდების მაქსიმალური ჩართვა.

დედაქალაქში, ალბათ, გამართლებული იქნება მასობრივი მსვლელობა (რა თქმა უნდა, ფეხით) დავიწყოთ დილიდანვე, მთაწმინდის პანთეონის მიმართულებით. ჩვენი აზრით, ამ ღონისძიებას უნდა ამშვენებდეს მხოლოდ და მხოლოდ ქართული სიმღერები და საგალობლები.

საბედნიეროდ, ღირსშესანიშნავი ადგილები საქართველოს ყველა ქალაქში და რაიონულ ცენტრშია და მმართველობის ადგილობრივი ორგანოები, საზოგადოებასთან შეთანხმებით, თავად გადაწყვეტენ შეკრების ღროს, ადგილს და საზეიმო მსვლელობის მარშრუტს. მაგალითად, ქუთაისში ასეთი თავშეყრის ადგილი, ალბათ, უნდა იყოს ბაგრატიის ტაძრის ტერიტორია, ზუგდიდში – დადიანების სასახლე, თელავში – იყალთოს მეცნიერებათა აკადემია და ა. შ. ბუნებრივია ამ დღეს „თამაშგარე“ მდგომარეობაში არ უნდა აღმოჩნდეს სვეტიცხოვლის ტაძარი, მარაბდის ბრძოლის მემორიალი, გელათის კომპლექსი, მერაბ ბერძენიშვილის უკვდავი ძეგლები: „კიდევაც დაიზრდებიან“, „დიდგორი“ და ა. შ.

ვფიქრობთ, რომ ასეთი სახალხო მსვლელობისა და თავშეყრის ადგილებში გამორიცხული უნდა იყოს ე. წ. სამართალდამცველთა რაიმე ფორმით გამოყენების აუცილებლობა. ამ ადგილებში საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა თავად ჩოხოსნებმა უნდა გავაკონტროლოთ.

ამ ღონისძიების ჩატარება თანდათან უნდა გადაიქცეს ქართველთა ურთიერთპატივისცემის, მოკრძალებისა და სიყვარულის

გამოხატვის საშუალებად, რაც ერის უდიდესი დღესასწაულის – დამოუკიდებლობის დღის – ტრადიციული დამაგვირგვინებელი ღონისძიება გახდება.

დიდი იმედი გვაქვს, რომ ამ საშვილიშვილო საქმეში ქართული ეკლესია თავის სიტყვას იტყვის ჩვეული მხარდაჭერითა და თანადგომით.

– სხვათა შორის, ბატონო ანზორ, არ იქნება ცუდი, რომ ქორწილებში ნეფე-დელოფალს ქართული სამოსი ეცვას... იმ ღირსშესანიშნავი დღისთვის თუ ვერ იყდიან, იქირავონ მაინც ერთი დღით...

– აგაშენათ ღმერთმა!.. საერთოდ, ვფიქრობ, დადგა დრო, რომ თეატრებში, ქორწილებში, საიუბილეო საღამოებზე, ვისაც კი ამის ელემენტარული საშუალება აქვს, ვიართოთ ეროვნული სამოსით.

– ისე, რაც ერთმანეთს ვიცნობთ, ვხედავ, რომ ხშირად დადინხართ ჩოხით...

– კი ბატონო... და სიამაყით ვატარებ... ისე, რომ იცოდეთ, მეცვა სკოლის ასაკშიც და სტუდენტობის წლებშიც.

– ეს კარგია... თუმცა, ხმები დადის, ამ, თითქოს, „ძალიან ეროვნულებში“ – ჩოხოსნებშიც არის განხეთქილებაო, თურმე, ცალ-ცალკე იქაჩებით... ქართველებისგან რა არის მოულოდნელი...

– კი, სამწუხაროდ, ეს ხმები დადის... თქვენ, ალბათ, იცით, რომ საქართველოში ოფიციალურად დარეგისტრირებულია ქაქუცა ჩოლოყაშვილის სახელობის ჩოხოსან რაინდთა დასი, რომელსაც ეს სახელი მიანიჭა მისმა უწმინდესობამ და უნეტარესობამ ილია II-მ. როგორც დასის ერთ-ერთი რიგითი წევრი, ვამაყობ, რომ ჩვენს შემადგენლობაში არიან და აქტიურად თანამშრომლობენ საზოგადოების ისეთი წევრები, როგორებიც

ბრძანდებიან ბატონები რეზო ჩხეიძე, თენგიზ არჩვაძე, გოგი დოლიძე, ზურაბ ლეჟავა, მიხეილ ჯიბუტი, ილო პატაშური, მურმან გელენიძე, შმაგი საყვარელიძე, არნოლდ გეგეჭკორი, ივანე ჯაფარიძე, გივი შავგულიძე, ზაალ სინარულიძე, ჯემალ ადამაშვილი, კოტე მიქაძე, ჯემალ კვანტალიანი, კოტე გოგოლაძე, ბადრი გვილავა, ვაჟა ავალიშვილი, თენგიზ გაჩეჩილაძე, ჯუმბერ ლეჟავა, ჰენრი კუპრაშვილი, ომარ მხეიძე, თენგიზ უთმელიძე და სხვ. დასი გამოსცემს ყოველკვირეულ ჟურნალ „რანდს“, ატარებს უამრავ საინტერესო ღონისძიებას, რომლებიც დეტალურად შექდება ჩვენს ჟურნალში. რაც შეეხება რაღაც დაპირისპირებას, ამას ვერ დაგიდასტურებთ იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ ქართველ ჩოხოსნებს მიზნები და ამოცანები, რა თქმა უნდა, ერთი გვაქვს. და თუ მათი განხორციელების გზა ზოგიერთს თავისებურად ესმის, ან თუ ჩვენს მიერ ჩატარებულ ყველა ღონისძიებაში სხვადასხვა მიზეზის გამო, ყველა თანაბარი ინტენსივობით ვერ მონაწილეობს, ეს არ ნიშნავს არც განხეთქილებას და არც დაპირისპირებას.

*ესაუბრა ვილენ მარდალეიშვილი
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“.
10 თებერვალი, 2011 წ.*

ჩენი ღამაქსეკარი საბჭოთა სისტემა...

ანზორ ბაბუხაღია – ცნობილი ეკონომისტი, გაზეთ „თანადგომის“ გამომცემელი და, რაც მთავარია, ჩენი გაზეთის გულშემატკივარი, ის კაცია, რომელსაც ერის წყლული აჩნია წყლულად, საქვეყნო ჭირ-ვარამი აწუხებს და ყოველთვის ცდილობს მართალი სიტყვით შეეხმიანოს ამ ჭირ-ვარამს პრესაში. შემოვიდა იმ დღეს ბატონი ანზორი ჩვენს რედაქციაში, აღმფრთხილებული ვარ გაზეთ „ქუთაისელში“ წაკითხულით და მინდა ამაზე ორიოდე სიტყვით ჩემი პოზიცია გამოვხატო...

და აი, რა გვიამბო ბატონმა ანზორ ბაბუხაღიამ:

– სტატიას ჰქვია „სისტემა, რომელიც ერის გადაგვარებას ემსახურება“ და მისი ავტორია აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომელი ივერი ბასილაძე.

პუბლიკაციაში, ცალკეულ საგულისხმო დასკვნებთან ერთად, აღნიშნულია: „სამწუხაროდ, მას შემდეგ, რაც კრემლმა 1921 წლის თებერვალში დაამხო პირველი დემოკრატიული რესპუბლიკა, ჩენი სამშობლოს ჭაბუკებსა და ქალიშვილებს მთლიანად ჩაუკეტეს უცხოეთისაკენ მიმავალი გზები და ჩამოაყალიბეს განათლების ისეთი სისტემა, რომელიც ადამიანებს მანქურთებად აქცევდა“.

ვფიქრობ, სტატიის ავტორი, საბჭოთა პერიოდის განათლების სისტემის თაობა ბრძანდება და თუ ის იმ ეპოქამ მანქურთად ჩამოაყალიბა, ეს პირადად მისი პრობლემაა, ხოლო ჩენი სახელოვანი უფროსი, ან უშუალოდ ჩემი და შემდგომი თაობებისათვის ასეთი იარლიყის მიწერის უფლება ბატონი ივერისთვის არავის არ მიუნიჭებია.

სამწუხაროდ, მსგავს შეფასებებში იგი გამონაკლისი არ ბრძანდება და თანამოაზრეც საკმაოდ ბევრი ჰყავს. ძალიან მოკლედ რომ ვთქვა, წარსულის შემფასებელთა ეს კატეგორია ამას იმი-

ტომ აკეთებს, რომ რაღაც ორიგინალური თქვას, თავისი თავი დაიმკვიდროს და საზოგადოებისთვის „ცნობადი სახე“ გახდეს...

გამონაკლისი არ ბრძანდება-მეთქი, ზემოთ რომ მოგახსენეთ, ამის დასტურად თქვენს გაზეთში ამ ცოტა ხნის წინათ გამოქვეყნებული ჩემი ორი სტატიის სათაურს შეგახსენებთ: „ყველაფერს აქვს საზღვარი, თვით თვალსაზრისსაც კი!“ და „რომელი ეპოქა უფრო რყვნის ჟურნალისტებს?“

ვინც ამ სტატიებს გაეცნო, ალბათ დამეთანხმება, რომ ჩემი შესაძლებლობის ფარგლებში, პასუხი გავეცი ანალოგიურ დაუფიქრებელ, არაფრისმთქმელ გამოხდომებს. კმაყოფილებით აღვნიშნავ, რომ მსგავს სიტუაციებში მართო არა ვარ და ბევრ ჩემს კოლეგას წარსულის ობიექტურად შეფასების დროს სწორი მოქალაქეობრივი პოზიცია აქვს.

მოგეხსენებათ, ყველა ისტორიულ ფორმაციას, ეპოქას თუ პერიოდს, ახლავს თავისი დადებითი თუ უარყოფითი მომენტები, ჰყავს უარყოფითი და დადებითი პიროვნებები და ა. შ. აქედან გამომდინარე, რომ იტყვიან, ერთი ხელის მოსმით ყველას ერთნაირად რატომ ვაქიაქებთ? თუნდაც საბჭოთა სისტემას და კომუნისტებსაც კი? მახსოვს, თუ ვინმე ღირსეული და პატიოსანი კაცი იყო – ნაღდი კომუნისტიყო, იტყოდნენ ხოლმე. რა თქმა უნდა, უღირსებიც ბლომად ჰყავდათ, ასეთი კატაკლიზმები საზოგადოების განვითარების ყველა პერიოდს ახასიათებს და, გვინდა თუ არ გვინდა, ამისგან არც მომავალში ვართ დაზღვეულნი.

როგორ შეიძლება იმის უარყოფა, რომ, კონკრეტულად საქართველოში, საბჭოთა ეპოქაში მოხდა მეცნიერების, კულტურის, მწერლობის, სპორტისა და სხვა დარგების მსოფლიო სტანდარტების დონეზე აყვანა. გავიხსენოთ იმ „ავადსახსენებელ“ პერიოდში, საქართველოში რამდენი მსოფლიო დონის ქართული სამეცნიერო სკოლა არსებობდა, რამდენ სახელოვანს და კულტურის დარგის მოღვაწეს უკრავდა მსოფლიო ტაშს;

სპეციალური და ამოუწურავი მსჯელობის საგანია იმდროინდელი ქართული კინოსა და თეატრის ფენომენი; მსოფლიო ლიდერები ვიყავით ოლიმპიურ თამაშებში, მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონატებში ქართველ სპორტსმენთა მიერ მოპოვებული მედლების რაოდენობით. სასიამოვნო და საამაყოა, რომ ტრადიცია გრძელდება და საბედნიეროდ, იმ ეპოქაში აღზრდილი ზოგიერთი ქართველი მეცნიერი, რომ იტყვიან, მსოფლიო მეცნიერების ცალკეულ დარგებს, დღესაც „აზანზარებს“. რაც შეეხება ახალგაზრდებისათვის „უცხოეთისაკენ მიმავალი გზების ჩაკეტვას“, სრულად ვერც ამ გამოთქმაში დავეთანხმები სტატიის ავტორს, რადგან, კარგა ხნის წინათ, პირადად მე – თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის II კურსის სტუდენტს, რექტორმა თავად შემომთავაზა, რომ სახელმწიფო ხარჯებით, სწავლა გამეგრძელებინა გერმანიაში, იენის უნივერსიტეტის ეკონომიკურ ფაკულტეტზე, რაზედაც, სერიოზული ოჯახური პრობლემების გამო, უარი განვაცხადე.

ძალზე ხმამაღლა და უადგილოდ ნათქვამად თუ არ ჩამეთვლება, ორიოდ სიტყვით მაინც ვიტყვი, ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, საბჭოთა პერიოდში ცალკეულ ქართველ მოღვაწეთა თავდადება, ქართული ენა ხომ მაინც გადაგვირჩინა! დღეს კი, სამწუხაროდ, საპირისპირო რეალობასთან გვაქვს საქმე.

ამასთანავე, როგორც ერთ რიგით ქართველს და ცოტათი საქმეში ჩახელულ ეკონომისტს, საბჭოთა სისტემის დასასამარებლად იმდენი სამხილი მაქვს, რომ „ქვას ქვაზე არ დავტოვებ“ და არც ახლა ვტოვებ, მაგრამ ეს ცალკე საუბრის თემაა და მზად ვარ ჯანსაღი პოლემიკის ნებისმიერი ფორმისთვის.

*ესაუბრა ვილენ მარღალაიშვილი
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“.
8 მარტი, 2011 წ.*

ახალგაზრდობა – იქელი ხელოს...

„მოდება გადაგვიჩინე
ღვთისმშობელო მარიამ“

2011 წლის დასაწყისიდან, არამართო საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში, ძალზე სერიოზული და რთული პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პრობლემები ამოტივტივდა. არის მსხვერპლიც. რასაც ტელევიზიით აჩვენებენ, ყველა სიტუაციაში, ძირითად დამრტყმელ ძალად, ახალგაზრდობა გვევლინება. საქართველოში კი, კარგა ხანია ახალგაზრდობა მიმდინარე პროცესებისადმი რაღაცნაირ – ინდიფერენტულ დამოკიდებულებას იჩენს. როგორც ახალგაზრდულ პრობლემებში გარკვეულად ჩახედილი, ძალიან მოკლედ ხომ ვერ გვეტყვიოთ თქვენს პოზიციას ამ პრობლემესთან დაკავშირებით?

- მერგო პატივი და როგორც უნივერსიტეტელმა (ეს ტიტული ჩემთვის ყველაზე ძვირფასია) 2011 წლის 8 თებერვალს მონაწილეობა მივიღე ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დაარსებიდან 93-ე წლისთავთან დაკავშირებულ ერთ საინტერესო ღონისძიებაში, რომელიც სასტუმრო “ვარაზის” საკონფერენციო დარბაზში ჩატარდა, პროფესორ მარიამ ცაცანაშვილის ინიციატივითა და ხელმძღვანელობით და მიეძღვნა აკადემიკოს გივი სანაძისათვის სპეციალური საიუბილეო ჯილდოს გადაცემას.

იმ დღით საქართველოს რადიოს პირველი არხის მიერ გამოსცემულმა ერთმა გამაოგნებელმა პატარა სიუჟეტმა, რომელთან დაკავშირებითაც ქვემოთ მოგახსენებთ, ჩემს მენსიერებაში დედაუნივერსიტეტთან დაკავშირებული ბევრი სასიამოვნო და წარმოიდგინეთ, რამდენიმე უსიამოვნო მოგონებაც ამოატივტივა.

სასიამოვნო-მეთქი რომ მოგახსენებთ, მხედველობაში მქონდა თეთრ ტაძარში პირველად ჩემი ფეხის შედემა; პირველ მისაღებ

გამოცდაზე მიღებული ხუთიანის გამო განცდილი სიხარული; ჯერ კიდევ მეხუთე კურსელი სტუდენტის კათედრის შტატთან თანამშრომლად გაფორმება და ცხოვრებაში პირველი უნივერსიტეტული ხელფასის მიღება; 1961 წლიდან დაწყებული დღემდე, უნივერსიტეტის ყველა საიუბილეო თარიღის აღსანიშნავ ღონისძიებაში და ქართული ენის გადარჩენის ცნობილ მანიფესტაციაში მონაწილეობა; რამდენიმე წლის მანძილზე მშობლიური უნივერსიტეტის ეკონომიკური პროფილის ფაკულტეტებზე სახელმწიფო საგამოცდო კომისიის თავმჯდომარედ ყოფნის პერიოდი; მრავალი თვალსაჩინო ქართველი მეცნიერის სახელის უკვდავყოფისადმი მიძღვნილი, ჩემს მიერ დაარსებული გაზეთ „თანადგომა“-ს პერსონალური ნომრების გამოშვებით განცდილი კმაყოფილების გრძნობა და სხვა.

ყველაზე მძიმედ კი მახსენდება რამდენიმე წლის წინ, ერთი შემთხვევითი რექტორის დროს, უნივერსიტეტის გადარჩენისადმი მიძღვნილ ღონისძიებაში მონაწილე ქართველ მეცნიერთა პოლიციის გაძლიერებული შემადგენლობის გამოყენებით პირველი კორპუსის სააქტო დარბაზში დამწყვლევის ფაქტი, რომელთა შორისაც, როგორც ერთ-ერთი რიგითი უნივერსიტეტელი და მისი გულშემატკივარი, მეც აღმოვჩნდი.

მეორე უსიამოვნო და უცნაური შემთხვევა უკავშირდება სახელმწიფო უნივერსიტეტში ქვეყნის პრეზიდენტობის ერთ-ერთი კანდიდატის წინასაარჩევნო შეხვედრას ამომრჩევლებთან. რამდენიმე წლის წინ, დათქმულ დროზე, ამ სერიოზულ მოვლენასთან დაკავშირებით უნივერსიტეტის მეორე კორპუსის ფიზიკის დიდ აუდიტორიაში, ხალხის ტევა არ იყო. ერთი საათით დაგვიანებით მობრძანებული პრეზიდენტობის კანდიდატი დარბაზში როგორც კი შემოვარდა, ამ სიტყვის პირდაპირი გაგებით, მიიხედ-მოიხედა და არც კი დაფიქრებულა, აიწია და შეხტა სამეცნიერო საბჭოს წევრების გრძელ, მწვანე მაუდგადაფარებულ სათათბირო მაგიდაზე და იქიდან დაიწყო თავისი ჯერ არნახული და ჯერ არგავონილი საპროგრამო სიტყვის წარმოთქმა. დამსწრეთაგან, სიტყვაში გამოსვლა პირველმა მე მოვითხოვე და ძალიან მოკლედ ვუთხარი, რომ

თქვენს ე.წ. პროგრამაში ახალი ან საინტერესო არაფერი არ არის-მეთქი. ამის შემდეგ გადავდივარ პრეზიდენტობის კანდიდატის ქცევის ნორმების საჯარო განხილვაზე და ძალიან მოკლედ, ყველას გასაგონად, მოვახსენე, რომ უნივერსიტეტის წმინდა ტაძარში შემოსვლის, ან თუნდაც მისი გვერდით ჩავლის დროს, ჩვენი სულმნათი მეცნიერები ქუდს აუცილებლად იხდიდნენ-მეთქი. თქვენ კი ეს უძვირფასესი მაგიდა თქვენი ბოლთის საცემ მოედნად გაიხადეთ, რაც ქცევის არავითარ ნორმაში არ ჯდება-მეთქი. დარბაზი უცნაურმა ჩოჩქოლმა და განწყობამ მოიცვა და ამიტომ შეხვედრა დროზე ადრე დასრულდა., თუმცა გარკვეული უსიამოვნო საუბარი ქუჩაში გავაგრძელებთ. გამოიცანით ვინ ბრძანდებოდა ეს ვაუბატონი? მისი სახელი შედგება სამი, ხოლო გვარი ათი ასოსაგან. დმერთმა დაიფაროს ჩვენი ქვეყანა მომავალში ანალოგიური უმსგავსოებისაგან!

გავიდა დრო და სულ ახლახან 2011 წლის 8 თებერვალს, დავით აღმაშენებლის ხსენებისა და უნივერსიტეტის 93-ე წლისთავის დღეს, საქართველოს რადიოს პირველი არხის ჟურნალისტს დილით ადრე ინტერვიუ ჰქონდა უნივერსიტეტის 10-მდე სტუდენტთან. დასმულ კითხვაზე – ვინ არიან დაკრძალულნი და ვისი ძეგლები დგას უნივერსიტეტის პირველი კორპუსის წინ მდებარე სკვერში? ჩემდა გასაოცრად, ყველა სტუდენტის პასუხი თითქმის ერთნაირი იყო: ალბათ, ერთი ივანე ჯავახიშვილის იქნება, სხვა არ ვიცითო. სწორედ ასეთ შემთხვევაზე აქვს ნათქვამი ჩვენს ცოცხალ კლასიკოსს – **საით მიდიხარ საცოდავო საქართველო.**

რაც შეეხება შეკითხვის მთავარ პათოსს ახალგაზრდობის ინდიფერენტულობის თაობაზე, პირდაპირ გეტყვით, რომ ახალგაზრდობის მობილიზაციის და თავდადების გარეშე ქვეყანაში მთელი მისი ისტორიის მანძილზე არც ერთი სერიოზული პრობლემა არ გადაწყვეტილა და აქედან გამომდინარე, არც მომავალში გადაწყდება.

ესაუბრა ანა ვადაჭკორია

„საერთო გაზეთი“, 23 თებერვალი – 1 მარტი 2011 წ.

და წერილი საქართველოს პარლამენტის
თავმჯდომარეს ბატონ ლაით ბაქრაძეს

ქართული ენის გადარჩენა ხელისუფლების სერიოზული საფიქრალი უნდა იყოს!

საქართველოს პარლამენტმა სისტემატური და კანონიერი რეაგირება უნდა მოახდინოს ქართული ენის გადარჩენისადმი მიძღვნილ, მასშტაბში, განსაკუთრებით პრესაში გამოქვეყნებულ სერიოზულ პუბლიკაციებსა და აქტუალურ პრობლემებზე. ხმადაღწეულ ნათქვამად თუ არ ჩამეთვლება, ასეთებად ვთვლი ჩემს მიერ გამოქვეყნებულ არაერთ სტატიას. შეგახსენებთ მხოლოდ რამდენიმე მათგანის სათაურს: „**ოღონდ ქართულად ვილაპარაკოთ**“ (გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“, 28.09.07), „**გადავარჩინოთ ქართული ენა**“ („საერთო გაზეთი“, 08.04.09), „**ვაითუ ჩვენი ენა ქართული ისტორიის კუთვნილება გახდეს**“ (გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 14.01.10), „**ენა გადავარჩინოთ, ქართველებო!**“ (გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 19.10.10), „**გადავარჩინოთ ქართული ენა!**“ (გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 01.02.11). აღნიშნული პუბლიკაციები, რომ იტყვიან, ზღვაში წვეთია იმ წერილებთან შედარებით, რომლებსაც სისტემატურად და მაღალ პროფესიულ დონეზე აქვეყნებენ ქართული ენის თვალსაჩინო, თავგადაკლული სპეციალისტები. ვინმე რომ არ გამოგვრჩეს, შეგნებულად არავის გვარს არ ვასახელებ.

მათთან ერთად, წლების განმავლობაში ვამტკიცებდით და ვამტკიცებთ, რომ საქართველოს საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებას ევალება:

გაადარჩინოს ქართული ენა დამახინჯების, გადაგვარების, დაკნინებისა და განადგურების საფრთხისგან;

დაიცვას ქართული ენა ბარბარიზმის, კალკის, მიბადვისა და სხვა სიმახინჯეებისგან;

ამოქმედოს და ააღორძინოს ზეპარტიული, პოლიტიკურად მიუკერძოებელი, ზოგადეროვნული, თუნდაც საქართველოს პარლამენტის მფარველობაში მყოფი ორგანიზაცია „ენის სახელმწიფო პალატა“, რომელიც იზრუნებს ენის სიწმინდის შესანარჩუნებლად, მის გადასარჩენად და გასაძლიერებლად;

გააქტიუროს და ხელი შეუწყოს სათანადო ლექსიკისა და დარგობრივი კვლევითი ცენტრების საქმიანობას, სწორი მეტყველების საჯარო პროპაგანდას ტელევიზიის, რადიოსა თუ პრესის დახმარებით, სათანადო სახელმძღვანელოების შექმნას, ქართული ენის მასწავლებლების მომზადება-გადამზადებას, ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე ქართული ენის, როგორც სახელმწიფო ენის სტატუსის განმტკიცებას და სხვ.

ყველაფერი ეს კიდევ უფრო დამაჯერებლადაა ჩამოყალიბებული 2010 წლის 16 ოქტომბერს, „დედაენის საზოგადოების“ მიერ მიღებულ „დედაენის დაცვის მანიფესტში“. ჩვენთვის გაურკვეველი მიზეზების გამო, საზოგადოებამ თავისი საქმიანობა გარკვეული დროით შეაჩერა! ყოველ შემთხვევაში, მანიფესტის მიღებიდან 5 თვეზე მეტი დროის გასვლის მიუხედავად, „დედაენის საზოგადოებას“, ქართული ენის გადარჩენის მიმართულებით და „დედაენის დაცვის მანიფესტის“ რეალიზაციის თვალსაზრისით თითო-თითზე აღარ დაუკარებია. მეტიც, **მისი წევრები ამ მისიით ერთხელაც აღარ შეგვარებილვართ.**

ხელისუფლების მხრიდან, ამ საშვილიშვილო პრობლემაზე სათანადო რეაგირების მიზნით, 2011 წლის 4 თებერვალს, თქვენ, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს, პირადად გაახლეთ წერილი (№1077, რომელშიც შავით თეთრზე წერია: „პრობლემა კომპლექსურია და ერთბაშად, ერთი ხელის მოსმით ყველაფერი არ მოგვარდება. აქედან გამომდინარე, გთავაზობთ, პრობლემის მკვდარი წერტილიდან დაძვრის პირველი ეტაპის კონკრეტულ წინადადებას: საქართველოს პარლამენტმა მიიღოს

კანონი ან სათანადო ჩასწორება კანონში „რეკლამის შესახებ“, რომელშიც ერთმნიშვნელოვნად, გარკვევით ჩაიწერება, რომ ვაჭრობისა და მომსახურების ნებისმიერ ობიექტს, აგრეთვე წარმოება-დაწესებულებებს, საკუთრების ფორმების მიუხედავად, სარეკლამო აბრები, წარწერები, სახელწოდებები და მათი დანიშნულების გამომხატველი ნებისმიერი მინიშნება, როგორც წესი, გაუკეთდეს ქართულ ენაზე და მხოლოდ ამის შემდეგ, შედარებით მცირე ზომებით, რომელიმე უცხო ენაზე.

სასურველია, პარლამენტის მეცნიერებისა და განათლების, აგრეთვე დარგობრივი ეკონომიკის კომიტეტებმა, შესაბამის სტრუქტურებთან ერთად, მოამზადონ სათანადო კანონპროექტი და არსებული რეკლამენტის შესაბამისად, მისცენ მას მსვლელობა.

ბატონო დავით, დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი აქტიური მხარდაჭერის გარეშე პრობლემა მკვდარი წერტილიდან არ დაიძვრება“.

საგულისხმოა, რომ ჯერჯერობით ამ წერილზე სათანადო და ოპერატიული რეაგირება არ მომხდარა.

საყოველთაოდ მიღებული წესია, რომ კანონს, ბრძანებას, განკარგულებას ვინც გამოსცემს, ჯეროვანი კონტროლიც უნდა დააწესოს მის შესრულებაზე. ჩვენს კონკრეტულ შემთხვევაში, საქართველოს კანონი „რეკლამის შესახებ“, არასათანადო ყურადღების გამო, პრაქტიკულად არ სრულდება. თავს უფლებას ვაძლევ და შეგახსენებთ ამ კანონის ზოგიერთ პუნქტს, რომელთა შესრულებაზე სათანადო კონტროლის არარსებობის გამო, რთულად გამოსასწორებელი პრობლემები შეექმნა მშობლიურ ენას. აი ზოგიერთი მათგანიც:

– კანონში, გამოყენებული ტერმინების განმსაზღვრელ პუნქტში (მუხლი 3, პ. 1), ხაზგასმით არის ჩაწერილი, რომ „რეკლამა...გამიზნულია პირთა განუსაზღვრელი წრისათვის“. აქსიომია, რომ მხოლოდ უცხო ენაზე შესრულებული რეკლამა არ არის და არც შეიძლება იყოს გამიზნული პირთა განუსაზღვრელი წრისათვის, ანუ ყველა ქართველისათვის;

– „რეკლამა... გასაგები უნდა იყოს სპეციალური ცოდნისა და ტექნიკური საშუალებების გამოუყენებლად“ (მუხლი 4, პ. 1);

– „რეკლამა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე ვრცელდება სახელმწიფო ენაზე“ (მუხლი 4, პ. 2);

– „უცხო ენაზე შესრულებული წარწერა ზომით (ყველა შემთხვევაში)... არ უნდა აღემატებოდეს სახელმწიფო ენაზე შესრულებულ (ტრანსლიტერირებულ) ფორმას“ (მუხლი 4, პ. 3);

– „ორენოვანი მანათობელი წარწერების გამოყენების შემთხვევაში აუცილებელია ობიექტზე გაკეთებული ყველა წარწერა „ქართულიც და უცხოურიც“ იყოს ერთნაირად განათებული და კითხვადი (მუხლი 4, პ. 4).

დამეთანხმებით, რომ ზემოთ ჩამოთვლილი ყველა პუნქტი საქართველოში, ძალიან ხშირად უხეშადაა დარღვეული;

კანონის მე-4 თავი (პუნქტი 17), რომელიც ეძღვნება სახელმწიფო კონტროლს რეკლამის სფეროში, ნათლადაა ჩაწერილი, რომ: „ადგილობრივი თვითმმართველობის (მმართველობის) ორგანო ახორციელებს... რეკლამის კანონმდებლობის შესრულების სახელმწიფო კონტროლს; იღებს გადაწყვეტილებას არასათანდო რეკლამის სრულად ან ნაწილობრივ შესრულებასა და კონტრარეკლამის განხორციელებაზე; უფლება აქვს რეკლამის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის დამრღვევს, კანონით დადგენილი წესით დააკისროს ადმინისტრაციული სახდელი; უფლებამოსილია მიმართოს შესაბამის ორგანოებს სისხლის სამართლის საქმის აღძვრის თაობაზე; რეკლამის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევასთან დაკავშირებით მიღებული გადაწყვეტილებების ეკონომიკური აგენტების მიერ შეუსრულებლობის შემთხვევაში მიმართოს სასამართლოს შესაბამისი მოთხოვნებით“.

განხილული კანონის მე-6 მუხლით, რომელიც გარე რეკლამის რეგულირებას ეხება, მკაფიოდაა ჩაწერილი, რომ „ამ მოთხოვნების შესრულებაზე პასუხისმგებელნი არიან ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის ორგანოები“.

მესმის, რა უნდა ჩაეწერა კანონპროექტის ავტორს კიდევ, რომ ზემოაღნიშნული კანონის ეს პუნქტები მკვდარშობილნი არ ყოფილიყვნენ?!

პრობლემისადმი კანონის ამგვარი დამოკიდებულების პირობებში, სერიოზული მცდელობის მიუხედავად, ქვეყნის ადგილობრივი მმართველობის არც ერთი ორგანოს წლიურ ანგარიშში არ აღმოჩნდა არც ერთი ფაქტი, რომ ისინი სათანადოდ აკონტროლებენ და იცავენ ზემოაღნიშნული კანონის ძირითად მოთხოვნებს.

ამასთან, მიგვაჩნია, რომ დაუყოვნებლივ უნდა გაუქმდეს კანონის მე-6 მუხლის მე-8, აბსურდული პუნქტი, რომელშიც ვკითხულობთ: „ეკონომიკური აგენტის (მეწარმე სუბიექტის) ოფისზე ნებისმიერი ფორმით (აბრა, სტენდი და ა.შ.) განთავსებული ნებისმიერი ზომის წარწერა, რომელიც აღნიშნავს, რომ ამ ოფისში არის განთავსებული ესა თუ ის ობიექტი, სავაჭრო ფირმა, რესტორანი და ა.შ. არ შეიძლება ჩაითვალოს რეკლამად, თუ ის არ არის დაშორებული ამ კონკრეტული ობიექტიდან 1,5 მეტრით მაინც.“ დამეთანხმებით, რომ ამ პუნქტს ხელოვნურად შემოაქვს გაუგებრობა კანონში, რათა „წყალწაღებული ხავსს მოეკიდოს“.

ვთხოვ ყველას, ვისაც ხელეწიფება და ვინც იზიარებს ჩემს პოზიციას, იურიდიული შეფასება მისცეს ამ წერილში ჩამოთვლილი საქართველოს კანონის დამრღვევთა მოქმედებებს და არსებული წესის ფარგლებში დააყენოს მათი პასუხისმგებლობის საკითხი.

დაინტერესებულ პირთათვის დამატებითი, კონკრეტული ფაქტების მიწოდებაზე ვალდებულებას ჩვენს თავზე ვიღებთ.

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“.

14 აპრილი, 2011 წ.

კლეკ ერთი მოკრძალებული თხოვნა პაჭრიაჩს!

ქვეყანაში უმწვავესი პოლიტიკური და ეკონომიკური კრიზისია. საზოგადოების ნდობა პოლიტიკური პარტიების საქმიანობისადმი ამკარად უარყოფითია. პოზიცია თუ ოპოზიცია თავიანთი უნიათობით, ხშირ შემთხვევაში ამკარა გამყიდველობითაც კი, თანაბრად უშლიან ნერვებს საზოგადოების მოაზროვნე ღირსეულ ნაწილს.

საზოგადოებრივი არხის შესწავლის მიზნით გთავაზობთ ორ შეკითხვას:

1. თქვენი დამოკიდებულება ზოგადად ე.წ. პოლიტიკოსებისა და პოლიტიკური პარტიებისადმი?

2. დღეს რომ არჩევნები ტარდებოდეს, პრეზიდენტის პოსტზე ვის კანდიდატურას დაუჭერდით მხარს?

რუბრიკის – „ხალხის აზრით“ – პირველი სტუმარია საქართველოს დამსახურებული ეკონომისტი, გაზეთ „თანადგომის“ რედაქტორ-გამომცემელი, ბიზნესის ინტერესების დაცვის კავშირის თავმჯდომარე, იაკობ გოგებაშვილის მედლის და „ღირსების ორდენის“ კავალერი, ჩვენი გაზეთის აქტიური ავტორი – **ანზორ ბაბუხაია**.

- პირველ რიგში, გავეცნოთ ცნობილი ჟურნალისტის თემურ ქორიძის მოსაზრებას იმის თაობაზე, რომ: „პოლიტიკოსები, ძირითადად უპროფესიო ან ხელმოცარული ადამიანები ბრძანდებიან. რა თქმა უნდა, არის გამონაკლისებიც... პოლიტიკოსები, ქვეშეცნეულად საშუალო ან უფრო დაბალი გონებრივი შესაძლებლობების ადამიანები არიან (თუმცა ამაში საკუთარ თავსაც არ უტყდებიან!). სამაგიეროდ, მათ ხელშია ძალაუფლება, რითაც საკუთარი ნაკლის გადაფარვას, უფრო ხშირად

კი ამ ნაკლის ღირსებად წარმოჩენას ცდილობენ – მოჩვენებითი სიღარბაისლით, აგრესიულობით, შეუფერებელი ლაყობით, ან სულაც „ბრძნული მღუმარებით“. ყველასათვის ნაცნობ ე.წ. პოლიტიკოსებს, რომლებმაც თავი მოგვაბეზრეს, აღარაფერი ეშველებათ ე.ი. მათი საქმე წასულია, მაგრამ რას ვერჩით ჩვენი შვილებისა და შვილიშვილების თაობას, რომლებიც იმიტომ მეცოდებიან, რომ ნებსით თუ უნებლიეთ ირქმევენ – „ახალგაზრდა ნაციონალებს“, „ახალგაზრდა ქრისტიან-დემოკრატებს“ და ა.შ. სამაგიეროდ სულ სხვა საქმეა ახალგაზრდების პროფესიული დაოსტატების ურთულესი გზით სიარული ანუ ახალგაზრდა იურისტების, ეკონომისტების, ფინანსისტების ფიზიკოსების და ა.შ. მანტიის მოსხმა და ამ საქმეში ღროის ხარჯვა, რაც ჩვენს ქვეყანას დადებითად წაადგება. სხვისი არ ვიცი და პირადად მე, ყბადაღებული ტერმინი „პოლიტიკოსი“ ძალიან მაღიზიანებს. ერთი საათის განამვლობაში დაარევისტრირებ ნებისმიერ პარტიას, ოღონდ სიტყვა დემოკრატია გაურთიე თავში, შუაში ან ბოლოში და იმაზე მერე რამდენიც გინდა, პოლიტიკოსი ვარო.

არ შეიძლება კი არა, დანაშაულია ენდო ისეთ ე.წ. პოლიტიკოსს, რომელმაც ქვეყნის უმაღლეს საკანონმდებლო ორგანოში მოსახვედრად პარტიულ სიაში გამსვლელი ადგილის მოპოვებისათვის ქრთამი გადაიხადა. დიახ, დიახ, ქრთამი გადაიხადა ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით. ამავე სიბრტყეში განვიხილავ ყველა გრანტიჭამია ე.წ. პოლიტიკურ პარტიას. ხმამაღლა უნდა განვაცხადო, რომ შენი ქვეყნის სასიკეთოდ ან ლამაზი თვალებისათვის არავინ არანაირ გრანტს არ არიგებს.

საზოგადოების უდიდესი ნაწილის მხრიდან ე.წ. პოლიტიკური პარტიებისადმი ასეთი დამოკიდებულების პირობებში, ალბათ დღის წესრიგში უნდა დადგეს ქვეყნის კონსტიტუციაში და შესაბამის კანონმდებლობაში რადიკალური ცვლილებების შეტანის აუცილებლობა იმ ვარაუდით, რომ მომავალ საპარლამენტო

არჩევნებში მათ, ანუ პოლიტიკურ პარტიებს, რომლებმაც სრულ-ლიად დაკარგეს მოსახლეობის ნდობა და არარაობად იქცნენ, ჩამოერთვათ არჩევნებში მონაწილეობის უფლება და ამით უარი ვთქვათ საერთოდ, ე.წ. პროპორციულ არჩევნებზე. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ამ წინადადების რეალიზაცია იმას მაინც მოგვცემს, რომ ახალგაზრდობას ჩამოვაცილებთ დროის ფუჭად კარგვისა და საკუთარი იაფფასიანი კარიერის იოლად შექმნის ცდუნებისაგან.

2. სხვადასხვა ცნობილ გარემოებათა გამო დღეისათვის ქვეყანაში მართლაც არ არის გამოკვეთილი ლიდერი, რომელსაც ხალხი მომავალ არჩევნებში სიამოვნებით დაუჭერდა მხარს ქვეყნის პრეზიდენტის პოსტზე. არ არისო, რომ ვამბობთ, იმას კი არ ვგულისხმობთ, რომ ასეთი პიროვნებები მართლაც არ არსებობენ. ხმამაღლა ვამბობ, არსებობს არა ერთი და არა ორი, მაგრამ მათი გამოვლენა, წინა პლანზე წამოწევა, განვლილი გზისა და სამომავლო ამოცანების, გეგმებისა და ხედვების გაანალიზებაა საჭირო. უხერხულია ახლა ამის თქმა, მაგრამ უპირველესად, აუცილებელია ქვეყნის ხელმძღვანელის თაობაზე არსებობდეს ობიექტური სამედიცინო ცნობა მისი ფსიქიკური მდგომარეობის შესახებ, როცა ქვეყნის მომავალი პრეზიდენტის არჩევნების დრო მოვა, ამ ეტაპზე, როგორც გამონაკლისი, პირველი სიტყვის თქმის უფლება, ანუ ამ პოსტზე რამდენიმე კანდიდატის დასახელება ქვეყანამ უნდა მიანდოს ერის სულიერ მამას, მის უწმინდესობასა და უნეტარესობას ილია II-ს და მის მიერ შემოთავაზებული კანდიდატებიდან ქვეყნის მომავალ პრეზიდენტს საყოველთაო არჩევნების შედეგად დაასახელებს სრულიად საქართველოს მოსახლეობა.

დარწმუნებული ვახლავართ, რომ ამ ინიციატივას მოწინააღმდეგეებიც ეყოლება და მომხრეებიც. ნაწილი ჩათვლის, რომ უწმინდესის ჩართვა ამ ბინძურ საქმეში არ იქნება გამართლებუ-

ლი. ნაწილი კი პირიქით. მიუხედავად ამისა, თუ ჯიუტობაში არ ჩამეთვლება, მე მაინც ჩემს მოსაზრებაზე ვრჩები და აი რატომ. ისტორიულად ასე იყო და ახლაც ასეა, რომ, როცა ნორმალურ ადამიანს ცხოვრებაში რაიმე ურთულესი პრობლემა დაუდგება წინ, რჩევას მამას, ზოგიც ხევისბერს, ზოგიც თავის მოძღვარს ან თუნდაც ახლო მეგობარს ჰკითხავს.

თითოეულ ჩვენგანს და სრულიად საქართველოს გაგვიმართლა, რომ მისი უწმინდესობისა და უნეტარესობის სახით, გვეყავს კათოლიკოს პატრიარქი ილია II, რომელიც ჩვენი სულიერი მამაც არის, მოძღვარიც და ხევისბერიც. და, რადგან ფაქტი სახეზეა, ქვეყნის ურთულესი ჩიხიდან გამოყვანის საქმეში, მას რჩევა არ ვკითხოთ? უფრო კონკრეტულად, ამ იდეის რეალიზაციის მექანიზმი შემდეგნაირად წარმომიდგენია. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს პატრიარქი, მისი უწმინდესობა და უნეტარესობა, ერის ღირსეულ შვილთაგან, ირჩევს პოლიტიკურ და სამთავრობო ურთიერთობებში გაუსვრელ, ჭეშმარიტად ქართული საქმეების მკეთებელი საზოგადოებრივი აღიარების მქონე რამდენიმე პიროვნებისაგან შემდგარ ე.წ. მრჩეველთა საბჭოს და თითოეულ მათგანს სთხოვს ქვეყნის მომავალი პრეზიდენტობის კანდიდატის დასახელებას. მათ მიერ წარმოდგენილი კანდიდატებიდან ხმათა უმრავლესობით აირჩევა პრეზიდენტობის სამი-ოთხი კანდიდატი, რომლებსაც პატრიარქი წარუდგენს საზოგადოებას და ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას. დამტკიცებული პროცედურის აბსოლუტურად თანაბარ პირობებში გასასვლელად.

რედაქციისაგან – ველოდებით მკითხველთა მოსაზრებებს ამ საკითხთან დაკავშირებით, რომლებსაც აუცილებლად გამოვაქვეყნებთ ჩვენი გაზეთის შემდეგ ნომრებში.

„საერთო გაზეთი“, 19-25 იანვარი, 2011 წ.

ჯანსკითა და ტკივილით დაწერილი წიგნი

ეს პატარა წიგნი ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების მრავალ საჭირობოროტო საკითხს ეხება. მართალია, აქ შეტანილი საკითხების ადრესატი ხან საქართველოს პრეზიდენტი, ხან პარლამენტის თავმჯდომარე, ხან ქვეყნის საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლება, ხან მწერალთა კავშირი და ხანაც საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემია, მისი მთავარი ადრესატი მაინც მისი უდიდებულესობა ქართველი ხალხია, ანუ ის ადამიანები, რომელთაც აწუხებთ ქვეყნის დღევანდელი მდგომარეობა, აწუხებთ არა მარტო ეკონომიკური შეჭირვება და ცხოვრების გაუსაძლისი პირობები, არამედ ის სულიერ-ზნეობრივი კრიზისი, ანუ ადამიანთა მანქურთიზაციისა და ტექნიკური გაუცხოების ის უძძიმესი პროცესი, რომელსაც ჩვენი საზოგადოება განიცდის. სწორედ ამ ხალხს, ამ ადამიანებს უზიარებს თავის გულისტკივილს წიგნის ავტორი, ცნობილი ეკონომისტი და ჟურნალისტი, გაზეთის „თანადგომა“ რედაქტორი, გულმხურვალე მამულიშვილი და ქართული ინტელიგენციის ერთ-ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელი ბატონი ანზორ ბაბუხაძია. იმავე ხალხს მოუწოდებს იგი – არ შეეგუონ უსამართლობას, უპრინციპობას, არაობიექტურობას, პიროვნული ღირსების შებლაღვას, არ დაუშვან ზნეობრივი კომპრომისი, იღვაწონ ჩვენი ქვეყნის ბედნიერი აწმყოსა და ბედნიერი მომავლისათვის.

თავის წერილებში ბატონი ანზორი ეხება მრავალ ისეთ გადაუჭრელ და მტკივნეულ საკითხს, რომელთა მოგვარების გარეშე ჩვენი საზოგადოება წინ ვერ წავა, ვერ განვითარდება, ტოტალურ სიღარიბეს ვერ დაძლევს და ვერც სულიერ-ინტელექტუალურად დაწინაურდება. ერთი მათგანი, მაგალითად, საგადასახადო სისტემის სრულყოფას შეეხება, მეორე – ქვეყნის

ეკონომიკური განვითარების ეტაპობრივი პროგრამისა და კონცეფციის შემუშავებას, მესამე – კრედიტების სახით აღებულ უზარმაზარ ვალებს, რომლებიც მომავალში ჩვენმა შვილებმა და შვილიშვილებმა უნდა იხადონ, მეოთხე – 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს გმირულად დაღუპული ბიჭების სახელთა უკვდავსაყოფად სათანადო ღონისძიებების ჩატარებას, მეხუთე – ქართული ეკონომიკური ტერმინების დამუშავებას, მეექვსე – ქართული ენის გადარჩენის სახელმწიფო პროგრამის შემუშავებას და ა.შ.

რამდენადაც „შეცდომა თუ დანაშაულის“ ყველა წიგნში, ეკონომიკური პრობლემების გარდა, სტატიათა უმეტესობა ქართულ ენას შეეხება, რამდენიმე სიტყვით შევეხები ამ საკითხს.

როგორც ბატონი ანზორი ბრძანებს, ქართული ენა დღეს დიდი საფრთხის წინაშეა. შესაბამისად, მისი ხსნა, მისი გამოყვანა ამ უმძიმესი მდგომარეობიდან დიდ ძალისხმევას მოითხოვს. შეგახსენებთ ამ საკითხზე მის მიერ გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებს „შეცდომა თუ დანაშაულის“ წინა ოთხ წიგნში: „გადავარჩინოთ ქართული ენა“, „ვაითუ, ჩვენი ენა ქართული ისტორიის კუთვნილება გახდეს“, „ოღონდ ქართულად ილაპარაკეთ“, „ენა გადავარჩინოთ, ქართველებო“. და ბოლოს, ამ წიგნში შეტანილი ღია წერილი საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ბატონ დავით ბაქრაძის სახელზე: „ქართული ენის გადარჩენა ხელისუფლების სერიოზული საფიქრალი უნდა იყოს“.

ყველა ზემოდანსახელბეულ წერილში ბატონი ანზორ ბაბუნაძია სწორედ რომ განგაშის ზარებს არისხებს იმ უმძიმესი მდგომარეობის გამო, რომელშიც ქართული ენა იმყოფება და კატეგორიულად მოითხოვს ხელისუფლებისაგან – იხსნას იგი დამახინჯების, გადაგვარების, დაკნინებისა და განადგურებისაგან. ბატონ დავით ბაქრაძისადმი მიწერილ წერილში იგი (ბატონი ანზორი) კონკრეტულ წინადადებებსა და რეკომენდაცი-

ებს სთავაზობს პარლამენტის თავმჯდომარეს, თუმცა საპასუხო რეაქცია არადა, არ ჩანს. შთაბეჭდილება ისეთი იქმნება, რომ თითქოს ქართული ენის მომავალი მარტო კერძო პირთა ზრუნვის ობიექტი უნდა იყოს და არა იმ ადამიანების ზრუნვისა და წუხილის საგანი, რომელთაც შექმნილი საგანგაშო ვითარების გასწორება, სხვა რომ არაფერი ვთქვათ, სამსახურებრივად ევალებათ.

ამ განსჯითა და ტკივილებით სავსე წიგნზე კიდევ ბევრი რამის თქმა შეიძლება, მაგრამ მეტს აღარ გავაგრძელებ, ვიტყვი მხოლოდ იმას, რომ გაცეცხლებული ვარ ბატონი ანზორის შემართებით, მიზანდასახულობით, რუტინასთან ბრძოლის ჟინით, იმის სურვილით, რომ ყველა მისი საქმიანი წინადადება რეალობად აქციოს.

ბატონო ანზორ! დაე „შეცდომა თუ დანაშაულის?“ ეს მეხუთე წიგნი იქცეს თქვენი გულისტკივილის გამოხატვის ბოლო წიგნად. მინდა ვისურვო, რომ ყოველ ქართველს ისევე შესტკიოდეს გული ქართულ საქმეზე, ჩვენი ერის აწმყოსა და მომავალზე როგორც თქვენ!

პროფესორი

რევაზ ბალანჩივაძე

ერის წყლული უხანს წყლულად...

ანზორ ბაბუხადია...

რამდენჯერ მიფიქრია, ასეთი კაცების სიჭარბე რომ იყოს ჩვენს ბედკრულ ქვეყანაში, იქნებ, უკეთესად ყოფილიყო საქმე... რად უნდა ლაპარაკი, უკეთესად იქნებოდა...

ანზორ ბაბუხადია – პირლიმილიანი, სამეგობროდ, სასიყვარულოდ გულგადაშლილი იმერი, გამორჩეული ოჯახიშვილი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტის ბრწყინვალე კურსდამთავრებული და, შემდეგ, თავისი პროფესიით გვარიან „მსუქან-მსუქან“ თანამდებობებზე ნაღვაწი, მაგრამ ჩვენს ანზორს თავისი მრწამსი ფულზე არასდროს გაუცვლია და დღეს უკვე ვალმოხდილია საკუთარი მეობის, თავისი შესანიშნავი ოჯახის, შვილების და ჯერჯერობით, ერთადერთი ანგელოზი შვილიშვილის ანდრიას წინაშე... აღარას ვამბობ წინაპრებსა და მშობლებზე, რომლებიც ეგერ, ეეე... უძველესი კოლხეთიდან მოდიან და ანზორი, ჩვენი ჩოხოსანი ძმა და მეგობარი, სწორედაც რომ მათი ნატეხი და ალიკვალია. ეკონომიკის ცნობილი სპეციალისტი, არ ივიწყებს თავის პროფესიას, მძაფრი პუბლიცისტური წერილებით ეხმიანება ჩვენს საქვეყნო პრობლემებს.

ჰოდა, კალმის ლაზათიანად მოსმამ, ჟურნალისტიკის სიყვარულმა ჩვენს ანზორს აფიქრებინა ფრიად ორიგინალური გაზეთის „თანადგომის“ გამოცემა, რომელიც ზურაბ ანჯაფარიძის ფონდის თაოსნობით გამოდის და, აგერ უკვე რამდენიმე წელიწადია ანზორ ბაბუხადია თავისი გაზეთით იგონებს, ხსოვნას უგზავნის ერის აწვარდაცვლილ სასიქადულო ადამიანებს...

...ალბათ, უპირველესად, შინაგანი მოთხოვნილება იყო, როდესაც ანზორ ბაბუხადიამ თავისი ტკივილიანი, მწვავე პუბლი-

ცისტური მგზნებარებით აღსავსე წერილების ცალკე წიგნებად გამოცემა განიზრახა. მართლაც, გამოვიდა ეს მონოგრაფიები და მკითხველის ისეთი მოწონება დაიმსახურა, ნელ-ნელა, ნაწილ-ნაწილ მოუხდა ქართულ პრესაში მიმობნეული მისი წერილების გამოცემა... და აი, ახლახან, მეხუთე ნაწილიც გამოვიდა სათაურით „შეცდომა თუ დანაშაული?!“ (ნაწ. V), რომლის ქვესათაური – „მოდგმა გადამირჩინე, ღვთისმშობელო მარიამ“ თითქოს გასაღებია მთელი ამ კრებულისა...

ანზორ ბაბუნაძიას, რა გასაკვირია, რომ უპირველესად, თავისი სამშობლოს, მის წინაშე არსებული პრობლემების სამზეოზე გამოტანა განუზრახავს და ენის, მამულის, სარწმუნოების შინაური თუ გარეშე მტრისაგან დამცველთა წინა რიგებში დგას. აქ ახლა ზედმეტიც კი მგონია ყველა იმ შესანიშნავი ნაკალმარის ცალ-ცალკე აღნიშვნა, რაც ჩვენს ანზორს ამ კრებულში მოუთავსებია. ფაქტია, რომ მათი ავტორი სამშობლოს ჭირისუფალი, მისი დღევანდელით აფორიქებული და ხვალინდელი დღის მოიმედე, ამ იმედს უტოვებს მკითხველსაც.

კაცობა, ნაფიქრი და ნააზრევი დაგელოცოს, ჩვენო ანზორ!

ვილან მარდალეიშვილი.

პუბლიკაციები, რომლებიც შესულია „შეცდომა თუ დანაშაული?!“-ს პირველ ოთხ წიგნში

სათქმელი დროულად უნდა ითქვას. – 1998 წ.

„პოლიტიკოსები იწყებენ ქურდობას, ქურდები –
პოლიტიკურ საქმიანობას“ – 2001 წ.

უპასუხოდ დარჩენილი კითხვები. – 2001 წ.

პრეზიდენტს მისი გუნდის ბევრი წევრი ღალატობს. – 2000 წ.

გვანსოვდეს ბავშვები. – 2000 წ.

პასუხი ორ შეკითხვაზე. – 2001 წ.

ახლა მანც წაიკითხონ ჩემი მათდამი გაგზავნილი წერილი. – 2001 წ.

ამბავი სხვადასხვა აქციისათვის თავშემონახული ხალხისა. – 2002 წ.

მოკლეს თბილისი, ჩვენი თბილისი, მთლად
გააბახეს დედაქალაქი. – 2002 წ.

საბაზრო ეკონომიკა „ბაზარს“ როლი ნიშნავს! – 1992 წ.

გადაახლევენეთ მილიონი და აშენოს რამდენიც უნდა. – 2001 წ.

არჩევნები, ო, ეს არჩევნები! – 1999 წ.

„საერთაშორისო სავალუტო ფონდი –
სიკეთე თუ ბოროტება“ – 2005 წ.

რეგულირება თუ დერეგულირება. – 2005 წ.

მხოლოდ პროფესიონალიზმი გადაგვარჩენს – 2002 წ.

აღსრულდა ნოე ჟორდანიას წინასწარმეტყველება,
კომუნიზმის ლიკვიდაცია კომუნისტების მეთაურობით
განხორციელდა – 2003 წ.

პოლიტიკოსები ისევ ქურდობენ – 2003 წ.

„სამჯერ წავიტეხეთ ფეხი, სამჯერ ვერ ავირჩიეთ
რიგიანი პარლამენტი“ – 2003 წ.

პრობლემა ნომერი პირველი – 2003 წ.

პრივატიზაცია – შეცდომა თუ დანაშაული?! – 2004 წ.

კვლავაც ვწერთ და ჩვენვე ვიკითხოთ?! – 2004 წ.

თამამად ვეძებთ ალტერნატიული ვარიანტები – 2004 წ.

ვერანადირი ახალი კანონი ვერ გვიშველის, თუ ეკონომიკის
განვითარების რადიკალური პროგრამა არ შემუშავდა – 2004 წ.

საჭიროა მარტივფორმულიანი კონკრეტული პროგრამა – 2004 წ.

გაუგებარი ბრძანება და გასაგები ქუჩის აქციები,
ასე ეკონომიკას ვერ ავაშენებთ – 2005 წ.

გაუგებარი ბრძანება და გასაგები ქუჩის აქციები, ასე
ეკონომიკას ვითომ ავაშენებთ? – 2005 წ.

შევხედოთ სიმართლეს თვალებში – 2005 წ.

ეუახლოვდებით ჩვენს ზღვას, რომელიც, სამწუხაროდ,
ჯერ ასე შორია?! – 2005 წ.

ხსნის ერთადერთი გზა საყოველთაო შრომა – 2005 წ.

საკონტროლო-სალარო აპარატების ყველა დონეზე
დანერგვის აბსურდულ მოთხოვნებს მის
დისკრედიტაციამდე მივყავართ – 2006 წ.

შეცდომები, რამაც ქვეყნის ეკონომიკა დაანგრია და
დღესაც ანგრევს – 2007 წ.

რას გვიქადის და დაქცევას, განადგურებას! – 2007 წ.

ცრუ ხელისუფალთა ცრუ საქმეები – 2008 წ.

პრეტენდენტებს - მხოლოდ თანაბარი პირობები – 2008 წ.

აურჩეველი რჩეული – 2008 წ.

ქვეყნის განადგურების გეგმას მთელი ერი წინ უნდა აღუდგეს!
იქნებ ერის სულიერ მამას მაინც მივუგდოთ ყური – 2009 წ.

საკუთრების გარეშე კაცს სამშობლო არა აქვს – 2009 წ.

საქართველოს ეკონომიკის გადარჩენის ქართული გეგმა – 2009 წ

პუბლიკაციები, რომლებიც „შეცდომა თუ დანაშაული?!“-ს კრებულებში არ არის შესული

პრივატიზაცია? დიახ, მაგრამ...

გაზეთი „რესპუბლიკა“, 30 ივნისი, 1991 წელი

საბაზრო ეკონომიკას მომავალი თაობა გადავაცოლეთ

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 3 სექტემბერი, 1996 წელი

ღია წერილი საქართველოს პრეზიდენტს ბატონ ელუარდ შევარდნაძეს

„სახალხო გაზეთი“, თებერვალი, 1999 წელი

**ვიაზროვნოთ, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ხელისუფლებას არ მო-
სწონს. „ქართველი ძლიერია უფსკრულის პირას მიყენებული“**

„დილის გაზეთი“, 23 აგვისტო, 1999 წელი

**გაყინული ექსპერიმენტი, ანუ მინისტრებმა პრეზიდენტის დავალება
მიიყურისძირეს**

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 17 თებერვალი, 2000 წელი

**ხელისუფლების დისკრედიტაციისათვის ზომ არ აკეთებენ
(გაყინული ექსპერიმენტი)**

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 23 მარტი, 2000 წელი

**ექსპერიმენტი, რომელიც შემოსავლების გაორმაგებას გვპირდებოდა,
სახელისუფლებო ქსელში „გაჭყედეს“**

გაზეთი „დრონი“, 18 ივლისი, 2000 წელი

დაე, ისმინოს ბრმაბაც და ყრუბაც!

გაზეთი „სარკმელი საქართველოსი“, იანვარი, 2001 წელი

**ღია წერილი საქართველოს მწერალთა კავშირის
თავმჯდომარეს, ბატონ თამაზ წიგწივაძეს**
გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“,
9-15 თებერვალი, 2001 წელი

დაე, ისმინოს ბრძამაც და ყრუმაც!
გაზეთი „სარკმელი საქართველოსი“, ივნისი, 2001 წელი

**ფიქსირებული გადასახადები ტოტალური საგადასახადო
კორუფციის შემცირებისა და მეწარმეობის გადარჩენის
ერთადერთი შანსი**
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 1 აგვისტო, 2001 წელი

ჩვენთან პროფესიონალიზმის დეფიციტია
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 26 ივლისი, 2002 წელი

ხმამალლა სათქმელი
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 7 მარტი, 2003 წელი

ამ პროგრამით „ტადრამდე“ ვერ მივალთ
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“,
23 ოქტომბერი. 2003 წელი

**ნუ იქნებით „სტავკების“ ტყვეობაში, ნუ გადაიხდით
ქრთამს თქვენი შვილების უსწავლელობაში**
ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, №2, 2004 წელი

ვინ რას მიიღებს პრივატიზაციიდან
ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, №3, 2004 წელი

რატომ ამჯობინებენ ღუმელს მეცნიერები
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“,
21 აგვისტო, 2004 წელი

გადასახადების ამკრეფთ შემოქმედებითი მიდგომა აღარ დასჭირდებათ

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 15 იანვარი, 2005 წელი

„მაგიური“ ბრძანება ანუ „საით მიდიხარ, საცოდაო საქართველოვ?!“

ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა, №5, მარტი, 2005 წელი

ფიქსირებული გადასახადი და სიღარიბის დაძლევა

გაზეთი „მცირე მეწარმე“, ივლისი, 2005 წელი

მეტი დაფიქრება გმართებთ, ბატონებო

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 27 სექტემბერი, 2005 წელი

დროა თავი დაანებონ ხავსზე მობლაუჭებას

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 8 ნოემბერი, 2005 წელი

Сначала надо заживать рану, а потом уже думать о шраме
газета “Свободная Грузия”, 17 ноября, 2005 г.

„სოფლის შენებას რა უნდა“

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 29 ნოემბერი, 2005 წელი

საზოგადოებრივი ტელევიზია საკუთარ საზოგადოებას დასცინის

გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“, 10 მარტი, 2006 წელი

„სახელი ხალხისა, სახრავი – სხვისა“ ანუ ვის ინტერესებს იცავს საზოგადოებრივი მაუწყებლობა?

გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 17 მარტი, 2006 წელი

ბუმერანგი უკვე დაგვიბრუნდა, ქვეყანა სულს დაფავს

გაზეთი „ქრონიკა“, 30 ოქტომბერი 5 ნოემბერი, 2006 წელი

ესენი თავის ჯიბის მაყურებელი ხალხია
გაზეთი „ქრონიკა“, 6-12 ნოემბერი, 2006 წელი

ქართულ სახელმწიფოს მიზანმიმართულად ანადგურებენ
„საერთო გაზეთი“, მაისი, 2007 წელი

საქართველოს პარლამენტი უკანონობის დაკანონებას აპირებს
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 11 ნოემბერი, 2008 წელი

საქართველოში კანონის შეუსრულებლობის უზენაესობა მეფობს
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 26 ნოემბერი, 2008 წელი

ვის ხარჯზე მდიდრებიან ჩინოვნიკები?
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 23 დეკემბერი, 2008 წელი

იტყვის ნოღაიდელი სიმართლეს?
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 3 თებერვალი, 2009 წელი

ნუ დავასხამთ წყალს სხვის წისქვილზე
„საერთო გაზეთი“, 25 თებერვალი, 2009 წელი

პოლიტიკოსები იწყებენ ქურდობას, ქურდები – პოლიტიკოსობას
გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“, 11 მარტი, 2009 წელი

**რასაც ეს მთავრობა აკეთებს, ეს არის ქვეყნის
და ხალხის ღალატი**
„საერთო გაზეთი“, 11 მარტი, 2009 წელი

საზოგადოებრივი

რედაქტორისგან -----	3
ღია წერილი საქართველოს პრეზიდენტს	
ბატონ მიხეილ სააკაშვილს -----	5
საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიას-----	10
ღია წერილი ქართველ მწერლებს -----	12
ღია წერილი ბატონ თამაზ წიგწივაძეს -----	16
ღია წერილი ქვეყნის საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებას-----	19
ღია წერილი ბატონ თამაზ კვაჭანტირაძეს -----	22
ღია წერილი ქალბატონ რუსუდან კერვალიშვილს-----	23
ღია წერილი ბატონ ბაჩო ახალაიას-----	25
ღია წერილი ბატონ ზურაბ ნოლაიძელს-----	28
ღია წერილი ხელისუფლებას – „ოღონდ ქართულად ვილაპარაკოთ“ -----	34
ღია წერილი „მწერალ“ ლაშა ბუღაძეს-----	40
ენა გადავრჩინოთ, ქართველებო!-----	44
რომელი ეპოქა უფრო რყვნის ჟურნალისტებს?-----	46
შავგვრემანებს შავი ჩოხა მოგვიხდება!..-----	49
ჩვენი დამაქცევარი საბჭოთა სისტემა...-----	53
ახალგაზრდობა – იმედი ხვალის...-----	56
ღია წერილი საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს ბატონ ღვთისმშობელს -----	59
კიდევ ერთი მოკრძალებული თხოვნა პატრიარქს!-----	64
რევან ბალანჩივაძე - განსჯითა და ტკივილით დაწერილი წიგნი--	68
ვილენ მარდალავიშვილი - ერის წყლული უჩანს წყლულად---	71
პუბლიკაციები, რომლებიც შესულია „შეცდომა თუ დანაშაული?!“-ს პირველ ოთხ წიგნში -----	73
პუბლიკაციები, რომლებიც „შეცდომა თუ დანაშაული?!“-ს კრებულებში არ არის შესული-----	76

მუითხველის გვეიდი

შენიშვნებისა და წინადადებისთვის

ანგორ ბაბუხალია – 599 54-54-60; 579 54-54-60;
222-43-39

მუითხველის გვეხდი

შენიშვნებისა და წინადადებისთვის

ანგორ ბაბუსია – 599 54-54-60; 579 54-54-60;
222-43-39

მუითხველის გვეიდი

შენიშვნებისა და წინადადებისთვის

ანგორ ბაბუხალია – 599 54-54-60; 579 54-54-60;
222-43-39

ანზორ ბაბუხადია
„შეცდომა თუ დანაშაული“
V ნაწილი
(ქართულ ენაზე)

ANZOR BABUKHADIA

Mistake or Punishment?!

(Part V)